

Fakulta
regionálního
rozvoje
a mezinárodních
studií

Mendelova
univerzita
v Brně

Mendelova univerzita v Brně
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Násilí na ženách v Nikaragui

Případová studie z regionu Carazo

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Miroslav Horák, Ph.D.

Autorka práce:

Bc. Kateřina Kalábová

Brno 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci Násilí na ženách v Nikaragui vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 16. prosince 2014

.....
podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. et Mgr. Miroslavu Horákovi, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, které mi byly během vypracování diplomové práce velmi přínosné, také za vstřícnost i čas věnovaný konzultacím. Dále chci poděkovat Ing. Marcelu Cruz a Bc. Janě Zámečnickové za odborné překlady rozhovorů, všem dotazovaným informátorům za vstřícný přístup a v neposlední řadě patří díky také mé rodině, která mi při studiu projevuje značnou podporu.

Abstrakt

KALÁBOVÁ, K. *Násilí na ženách v Nikaragui*. Diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014.

Cílem diplomové práce je podat objektivní obraz problematiky násilí na ženách v Nikaragui založený na literární rešerši a doplněný osobním výzkumem a poznatky z pozorování. V práci je definována terminologie týkající se násilí na ženách. Autorka se věnuje zejména sociologickým aspektům, jež mohou tento fenomén ovlivňovat či vysvětlovat. Za pomoci aktuálních statistických údajů mapuje současnou situaci problematiky násilí na ženách v Nikaragujské republice. V práci jsou prezentovány výsledky terénního šetření v regionu Carazo, kde byly prostřednictvím semi-strukturovaných interview sesbírány důležité informace týkající se téma násilí na ženách. Tato práce shrnuje dostupné informace o násilí na ženách ve vztahu k Nikaragujské republice.

Klíčová slova: Násilí, ženy, Nicaragua

Abstract

KALÁBOVÁ, K. *Violence against women in Nicaragua*. Diploma thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2014.

The aim of the diploma thesis is to present an objective picture of the issue of violence against women in Nicaragua based on literature review and supplemented by personal research and findings from observation. This thesis defines terminology relating to violence against women. The author pays particular attention to the sociological aspects that may influence or explain this phenomenon. With the help of current statistical data maps the actual situation about the issue of violence against women in the Republic of Nicaragua. The paper presents the results of a field survey in the region of Carazo, where were the important information regarding the topic of violence against woman collected through semi-structured interviews. This thesis summarizes available information about violence against women in relation to the Republic of Nicaragua.

Keywords: Violence, women, Nicaragua

Seznam zkratek

AMNLAE – The Luisa Amanda Espinoza Association of Nicaraguan Women

AMPRONAC – Association of Women Concerned about National Crisis

CDC-RHS - Centers for Disease Control and Prevention, International
Reproductive Health Surveys: Reports, Publications, and Datasets

FSLN – Frente Sandinista de Liberación Nacional

GIZ – Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit

NGO – Non-Governmental Organization

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíle práce a hypotéza	12
3. Metodika práce.....	14
4. Definice a podoby násilí na ženách	17
4.1. Domácí násilí	17
4.2. Násilí v partnerských vztazích.....	18
5. Rizikové faktory násilí páchaného na ženách	21
6. Výzkum dopadu násilí na ženách v Managui	25
7. Postavení žen v nikaragujské společnosti	27
7.1. Historický vývoj postavení žen v Nikaragui	28
7.2. Machismus	29
7.3. Postavení a role nikaragujských žen v období post-sandinismu do současnosti	32
8. Současný stav řešené problematiky (statistiky násilí na ženách).....	34
9. Případová studie z regionu Carazo	36
9.1. Carazo	36
9.2. Organizace zabývající se problematikou zneužívání žen v regionu Carazo	37
9.2.1. Comisaria de la Mujer y la Niñez	37
9.2.2. Ministerio Público	38
9.2.3. Casa de la Mujer.....	39
9.3. Interpretace interview se zástupci organizací a institucí	41
9.3.1. Problematika zneužívání a násilí	42

9.3.2. Role státu	47
9.3.3. Model rodiny v kontextu násilí	49
9.3.4. Role organizací a institucí	51
9.3.5. Společenské tabu	56
10. Výsledky šetření a diskuze	57
11. Závěr	63
12. Resumé	65
13. Summary	66
14. Použité zdroje	67
15. Přílohy	I
Příloha I: Okruhy otázek semi-strukturovaného rozhovoru	II
Příloha II: Fotografie z navštívených institucí a organizací	III
Příloha III: Kontaktní údaje navštívených institucí a organizací	VI

1. Úvod

Nikaraguská republika – země sopek a jezer, se rozkládá na území velkém 130 360 km² (vč. vodních ploch). Je největší zemí ve Střední Americe. Sousedí s Hondurasem na severu a Kostarikou na jihu. Z východní strany je omývána Karibským mořem, ze západu Tichým oceánem. Na základě geografických odlišností je možné na zemi pohlížet jako na nížinu, kterou lemují břehy Atlantiku a Pacifiku. (Rural poverty portal, 2005-2009; CIA, 2014)

Země je na základě administrativního členění rozdělena do 15 regionů: Boaco, Carazo, Chinandega, Chontales, Estelí, Granada, Jinotega, Leon, Madriz, Managua, Masaya, Matagalpa, Nueva Segovia, Rivas a Rio San Juan. Součástí republiky jsou také 2 autonomní oblasti Atlántico Norte a Atlántico Sur. Největším z administrativních regionů je Managua se stejnojmenným hlavním městem, kde žije dle údajů z roku 2011 až 17 % z celkového počtu obyvatel. (Ibid.)

Země disponuje kladným přírůstkem obyvatel. Dle údajů z roku 2014 je míra populačního růstu 1,02, což způsobuje, že více než 40 % obyvatel je mladších 15 let a střední věk obyvatelstva se pohybuje kolem 24 let. Celkový počet obyvatel k červenci 2014 je 5 848 641, z toho asi 69 % tvoří mestici, 17 % běloši, 9 % černoši a 5 % příslušníci různých domorodých kmenů. Oficiální řečí je španělština, avšak můžeme se setkat i s původními domorodými jazyky – Miskito, Rama, Miskito Coastal Creole, Gariguna, Rama Cay Creola. (MZV, 2014; Rural poverty portal, 2005-2009; CIA, 2014)

Hrubý domácí produkt země se pohybuje na úrovni 28 miliard USD. Dle údajů z roku 2013 se na tvorbě hrubého domácího produktu největší mírou podílí služby 57,5 %, průmysl 25,5 % a dále pak zemědělství 17 %. Země nejvíce vyváží textil a zemědělské produkty. Exportními zeměmi jsou Spojené státy americké, Venezuela, Kanada, Salvador a Kostarika. (CIA, 2014)

Nikaraguská společnost je silně nábožensky orientovaná. Dle údajů z roku 2005, ateisté tvoří pouze 16 % obyvatelstva, zatímco ke katolické církvi se hlásí

58,5 % populace. Příslušníci protestantské církve tvoří 23 % obyvatelstva a k ostatním církvím se hlásí 2,5 % populace. (Ibid.)

Nikaragua čelí mnohým výzvám, jako je například zvýšení gramotnosti obyvatelstva. Dle údajů z roku 2005 je gramotných pouze 78 % obyvatel. Dalším problémem je dětské práce, která se v roce 2005 vyskytovala u 14 % dětí ve věku od 5 do 14 let. Země se potýká také s vysokou nezaměstnaností. V roce 2008 se nezaměstnanost pohybovala na úrovni až 47 %, avšak v roce 2013 klesla dokonce na pouhých 7,2 %. Podle národního statistického institutu chudoba postihuje více než 45 % obyvatel a 15 % z nich pak žije v extrémní chudobě. Dle dat z roku 2010 se celkový počet venkovských chudých obyvatel odhaduje na 1 578 180. (CIA, 2014; Torres & Mariano, 2011; Rual povert portal, 2005-2009)

Nikaragua je nejchudší zemí Střední Ameriky a druhou nejchudší zemí na západní polokouli (po Haiti). Veřejné výdaje jsou směřovány také do snížení chudoby, avšak Nikaragua je jednou ze zemí, kde dochází k velmi nerovnoměrnému rozdělení příjmů. Dle údajů z roku 2010, až 40 % nejchudších obyvatel tvoří jen 10 % příjmů, zatímco nejbohatších 10 % tvoří 45 % příjmů. (Ibid)

Pokud se blíže zaměříme na společenskou situaci žen ve vztahu k řešené problematice, ze statistik z roku 2007 můžeme vyčíst, že průměrný věk ženy při prvním porodu je necelých 20 let. Dle údajů z roku 2014 má jedna žena průměrně 2 děti a jen jedna žena z 10 je zvyklá používat nějaký druh antikoncepce (z toho 68 % žen ji získalo z veřejných zdravotnických zařízení. U starších žen se jedná obvykle o sterilizaci, mladé ženy jsou zvyklé používat spíše perorální antikoncepci). Podle statistik z roku 2012, až 9 600 obyvatel žije s AIDS, což představuje 0,3 % celkové nikaragujské populace. (CIA, 2014)

Země je slině závislá na zahraniční rozvojové pomoci. Ta se soustředí na různé oblasti aktivit a to včetně pomoci zneužívaným ženám a dívkám. (Rual poverty portal, 2005-2009).

Skutečný rozsah násilí na ženách v Nikaragui je však jen velmi těžko odhadnutelný, jelikož jak uvádí Jewkes (2002) ne všechny ženy násilí nahlásí. V Nikaragui neexistuje dostatečná datová struktura, která by poskytla přesné informace o tom, jak je problém zneužívání žen rozšířený a co se pod ním vlastně skrývá.

A právě tyto podněty společně s jedinečnými daty získanými na základě vlastního terénního výzkumu se staly jedním z důvodů k napsání diplomové práce na téma násilí na ženách v Nikaragui.

2. Cíle práce a hypotéza

Prioritním cílem této práce je podat objektivní obraz problematiky násilí na ženách v Nikaragui. Část práce je zaměřena na konkrétní oblast Carazo. Data získaná z této oblasti však nemohou být zobecňována na celou nikaragujskou společnost.

Mezi dílčí cíle pak patří přiblížení celé situace čtenáři na základě aktuálních dat získaných metodou literární rešerše a terénního výzkumu. V dokumentu jsou vysvětleny klíčové pojmy, které se týkají násilí na ženách, podob násilí a rizikových faktorů. V práci je také kladen důraz na objasnění možných dopadů násilí, a to jak na samotné ženy, tak na celou společnost. V jedné z kapitol je rovněž uvedeno, jakou roli hrají ženy v současné nikaragujské společnosti. Výsledky vlastního výzkumu jsou konfrontovány s informací o situaci žen v historii. Zvláštní pasáž je věnována problematice machismu.

Vedlejší cíle, které se vztahují přímo k terénnímu výzkumu, jsou popsány níže.

- a) Rozkrytí sítě místních organizací a institucí, které se zabývají problematikou zneužívání žen v oblasti Carazo.
- b) Pokud tyto organizace v místě existují, pak určení jejich vzájemných vazeb a dopadů jejich činnosti.
- c) Určení role státu ve vazbě na řešení problému zneužívání žen.

Na počátku bylo důležité zjistit, co je vůbec považováno za zneužívání, jelikož v různých kulturách lidé vnímají násilí na ženách odlišně, a také se dozvědět, jaké jsou nejčastěji vyskytované formy násilí. Dílčím cílem bylo také nastínit, jak vypadá model rodiny v kontextu násilí a co je společností považováno za tabu.

Ve vztahu k cílům práce byly na základě již publikovaných skutečností vytvořeny také hypotézy, které souvisí s problematikou násilí na ženách v Nikaragui.

- a) V Nikaragui existují instituce a organizace, které se zabývají problematikou násilí na ženách, a které jsou ve svých činnostech vzájemně provázané.

- b) Nikaragujská společnost má povědomí o násilí páchaném na ženách, vnímá toto téma jako problém a je vyvíjena snaha o šíření osvěty.
- c) Stát o problematice násilí na ženách ví a snaží se situaci regulovat a řešit.

3. Metodika práce

V první části dokumentu je pracováno převážně s metodikou deskripce a klasifikace jevů dané problematiky, jelikož je žádoucí, aby čtenář rozuměl používaným pojmům a vzájemným vztahům mezi nimi. Terminologie byla definována na základě literární rešerše, kdy byly vyhledány informace o řešené problematice a to jak z českých, tak i zahraničních zdrojů. Jak uvádí Zeman (2013) hlavním úkolem literární rešerše je vytvořit ucelený přehled současné literatury o konkrétním tématu, jež vyústí v komplexní obraz dosavadního výzkumu dané problematiky. Pro dokreslení řešené situace, je práce doplněna o nejaktuálnější statistické údaje.

Další část práce je založena převážně na interpretaci výsledků terénního šetření, kde byla zvolena jako nejvhodnější metoda forma kvalitativního výzkumu. Ten je definován jako „proces hledání porozumění, založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří kompletní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Hendl, 2012)

Kvalitativní výzkum využívá induktivní logiku, proto je postup takový, že na začátku výzkumného procesu probíhá pozorování, sběr dat, dále pátrání po pravidelnostech a následně konečné formulování nových teorií a hypotéz. (Disman, 2011)

Jako podoba kvalitativního výzkumu, která se pro účely získání požadovaných dat zdála být nejvhodnější, byla zvolena forma semi-strukturovaného interview se zainteresovanými osobami (informátory).

Po vybrání tématu výzkumu byly následně určeny hlavní výzkumné otázky, které byly logicky seřazeny a v rámci interview pokládány informátorům.

Sběr dat se uskutečnil v průběhu měsíční studijní stáže v Nikraguji, konkrétně v oblasti Carazo v březnu roku 2012. Jelikož výzkum probíhal v rozvojové zemi, která nemá dostatečnou základnu informací a nedisponuje

aktuálními daty týkající se výzkumné problematiky, jednotliví informátoři byli vyhledávání až na místě, což způsobilo vyšší časovou náročnost. Stejně tak sjednání schůzek a provedení celého interview bylo časově i organizačně velmi náročné. Účastníci se ne vždy dostavili včas a také během rozhovorů často svým vyprávěním zabíhali do jiných oblastí a problémů se kterými se Nikaragua potýká.

Informace byly tedy sbírány v terénu a to konkrétně ve 4 státních institucích či neziskových organizacích, jež jsou zainteresovány v problematice násilí na ženách. Konkrétně se jedná o Comisaria de la Mujer y la Niñez v Jinotepe a Diriamba, Ministerio Público v Jinotepe a Casa de la Mujer v San Marcos. Na těchto místech byly provedeny rozhovory s celkem 6 odborníky, kteří se tématu dlouhodobě věnují. Jejich znalost problematiky v místních podmínkách byla prokázána během osobního interview.

Rozhovory probíhaly semi-strukturovaně, tedy byl definován účel a určitá osnova otázek pro každého z informátorů. Kromě těchto rozhovorů bylo možné k dokreslení obrazu společenského postavení a situace žen využít také osobní zkušenosti z oblasti Carzo a vypořizované skutečnosti.

Ačkoli se kvalitativnímu výzkumu vytýká, že jeho výsledky mohou představovat především subjektivní dojmy, že je zajištěna pouze malá transparentnost, že pracuje jen s omezeným počtem jedinců a výsledky se dají jen ztěžka zobecňovat, byl tento výzkum zvolen jako nejvhodnější především pro účely získání hloubkových informací o lokální situaci a podmínkách jedinců zkoumané problematiky. Výhodou byla osobní interakce dotazovatele s informátory, což umožnilo využít i poznatky vypořizované z neverbálních projevů.

Vzhledem k citlivosti tématu řešené problematiky, nebylo vždy jednoduché dostat přímou odpověď (především, pokud se otázky týkaly funkce státu a dotazováni byli členové státních institucí). Proto byly hlavní výzkumné otázky v průběhu rozhovoru i opakovány, aby byly získány relevantní odpovědi, jelikož respondenti při semi-strukturovaných rozhovorech mají tendence zabíhat i do jiných témat.

Aby byla zajištěna dostatečná průhlednost a věrohodnost výzkumu, pro zpracování byla vybrána metodika otevřeného kódování. Textu se přiřazuje označení, tedy text náleží do určité skupiny hledaných odpovědí – témat. (Hendl, 2012)

V průběhu kódování dochází k neustálým změnám, jelikož soubor kategorií se vyvíjí a je stále úplnější. (Disman, 2011)

Kategorizace spočívá v tom, že z jednotlivých odstavců či vět jsou vybírány jevy, následně pojmenovány a roztrženy dle toho, co reprezentují. Kategorie jsou reprezentovány určitými vlastnostmi, jež mohou být i dimenzovány na určité škále a tříděny do subkategorií. (Strauss, 1999)

Na základě tohoto tematického rozkrytí textu byly pak jednotlivé kategorie rozčleněny do podkategorií, o kterých informátoři mluví. V našem případě můžeme definovat 5 kategorií, kterými jsou: problematika zneužívání a násilí, role státu, model rodiny v kontextu násilí, role organizací a institucí a společenské tabu. Výstupem této části jsou informace, které jsou shrnuty v závěrečných kapitolách.

4. Definice a podoby násilí na ženách

Dle deklarace Organizace spojených národů můžeme násilí na ženách definovat jako „jakýkoliv rodově podmíněný čin, který vede, anebo který by mohl vést k fyzické, sexuální či psychické újmě, anebo zranění žen, včetně vyhrožování těmito činy, zastrašováním anebo svévolnému omezování svobody, a to ve veřejném i soukromém životě.“ (OSN 2005)

Harway et al. (2006) uvádí, že jde o „násilí páchané muži na ženách a to jak fyzické, vizuální tak i verbální. Může se také jednat o sexuální činy, se kterými se setkávají ženy a dívky a jsou jimi vnímány jako narušení, hrozby či jejich napadení nebo na ně mají ponižující a bolestivý vliv nebo jim agresor zabraňuje v kontaktu (intimním či jiným) s jinou osobou. Dále se může jednat o společnosti, jež upřednostňují mužské potomky, obchodování s ženami a nucenou prostituci (sexuální otroctví, sexuální mučení a ponižování).“

Ať už použijeme definici užší nebo širší, je zapotřebí definovat také jednotlivé formy páchaného násilí.

4.1. Domácí násilí

Jedná se o násilí v rodině, které se vztahuje na akty fyzického, sexuálního a psychického týrání, kdy jedna osoba kontroluje nebo má v úmyslu kontrolovat chování jiné osoby. Toto obvykle vyústí ve zranění některého člena rodiny. Může se však jednat i o zanedbávání dětí či týrání nebo zneužívání staršího člena domácnosti. Řadí se sem také mrzačení ženských pohlavních orgánů, či pohlavní styk, jež má být součástí kulturních rituálů, resp. znásilnění dětí, které se skrývá pod dohodnutými sňatky. (Harway et. al., 2006)

Domácí násilí zahrnuje různé chování agresora včetně:

- a) fyzického týrání,
- b) sexuálního,
- c) slovních útoků,

d) sociálního týrání,

e) ekonomické kontroly.

„Různé typy násilného chování v soukromé sféře lze zobrazit i pomocí následujícího kola násilí, které velice ilustrativně pomáhá propojit různé vzorce násilného chování a ukazuje, jak jednotlivé, zdánlivě nespojené formy chování fungují v rámci násilného vztahu s cílem získat kontrolu.“ (Pikálková et. al., 2004)

Obr. 1 Kolo násilí

Zdroj: Pikálková et. al., 2004

4.2. Násilí v partnerských vztazích

Násilí v partnerských vztazích velice úzce souvisí s domácím násilím, ačkoliv v tomto případě se jedná pouze o násilí, jehož se dopustil jeden partner vůči druhému v (heterosexuálním či homosexuálním) vztahu. Násilí v partnerských vztazích však nepostihuje pouze ženy, ale i muže. Nicméně je faktem, že ženy jsou obětmi častěji a obvykle mají také vážnější zranění. (Harway et. al., 2006)

Velmi zajímavý výklad toho, co je společností považováno za partnerské násilí, představil ve své studii Rothman et al. (2003), který informuje o realizovaném výzkumu, který proběhl v letech 1997 až 2002 v 37 zemích světa a bylo dotazováno 1738 informátorů (obětí či agresorů). Všichni informátoři se shodli, že fyzické násilí je jednou z forem partnerského násilí. Emocionální zneužívání označilo 91 % dotázaných za jednu z forem partnerského násilí, 89 % dotázaných považovalo za partnerské násilí také sexuální zneužívání a 71 % vnímalo jako násilí i ekonomickou moc, kterou lze ovlivňovat partnera. 4 % informátorů pak uvedlo, že si pod pojmem partnerské násilí představí také duchovní zneužití.

Mezi nejznámější formy partnerského násilí patří:

- a) fyzické násilí,
- b) sexuální násilí,
- c) psychické týrání,
- d) pronásledování,
- e) ekonomické násilí.

Fyzické násilí je velmi široce specifikovatelné a zahrnuje akty od facek až po zabití. Pod tímto pojmem si tedy můžeme představit strkání, bití, kopání, škracení, útok zbraní, svazování, ale i odmítnutí pomoci osobě, která je zraněná či nemocná. (Harway et al., 2006)

Sexuální násilí zahrnuje znásilnění či psychický tlak, jímž agresor nutí jednotlivce, aby se zapojili do sexuálních aktivit proti jeho vůli pod pohrůzkou ublížení na zdraví. Také pod tento termín řadíme sexuální styk s osobou, která není schopna odmítnout intimní styk z důvodu intoxikace nebo duševní nezpůsobilosti. (Ibid)

Psychické týrání souvisí primárně s ponižováním, zastrašováním a výhružkami. Vztahuje se ale také na intenzivní kritiku, urážlivé, znevažující či zesměšňující chování, extrémní žárlivost a sobectví nebo hrozby opuštěním či rozvodu. (Flitcraft, 1992)

Pronásledování neboli „stalking“ je opakující se chování v podobě obtěžujících telefonátů, textových zpráv či sledování osoby ať už na veřejném prostranství nebo v soukromých prostorách. (Tjaden & Thoennes, 2000)

Ekonomické násilí se vyznačuje omezováním přístupu k finančním zdrojům, ať už se jedná o výdaje na domácnost či například na zdravotní péči. (Harway et al., 2006)

Dále může být násilí rozděleno dle motivu na rasové, politické, či dle vztahu v jakém jsou násilník a oběť – příbuzní, přátelé, známí, bez vztahu. Existuje také tzv. sociální násilí, které lze rozdělit podle prostředí, ve kterém se odehrává (městské vs. venkovské násilí). (Morrison & Biehl, 1999)

V odborné literatuře se můžeme také setkat s pojmem „instrumentální násilí“. To je vysvětlováno jako násilí, které má jasný cíl. Může se jednat o politický cíl, motiv související s drogovou závislostí, zastrašování atd. Na rozdíl od instrumentálního násilí, jež páchá člověk zcela racionálně a vědomě, bývá uvedeno také tzv. emocionální násilí, které nelze zcela racionálně vysvětlit. Pachatel není v tomto případě schopen zvážit, jaké následky mohou plynout z jeho chování. (Morrison & Biehl, 1999)

Obecně lze říci, že definice násilí páchaného na ženách se stále vyvíjí a je velmi silně ovlivněna kulturními rozdíly a hodnotami, sociálními a politickými normami, rozvojem lidských práv a rovností společenských rolí. (National Sexual Violence Resource Center, 2004)

5. Rizikové faktory násilí páchaného na ženách

Ačkoli se vědci obecně shodnou, že násilí prostupuje všemi sociálními vrstvami, demografickým spektrem a nelze jej vyloučit u žádné ze skupin obyvatel, není jednoznačně jasné, zda existují rizikové faktory, které jej způsobují. Také jednotlivé faktory nemusí být relevantní vůči různým druhům násilí. Výsledné interpretace mohou být do značné míry ovlivněny i způsobem výzkumu a sběru dat. (Pikálková et al., 2004)

Dle Rothmana et al. (2003), lze příčiny vzniku násilí v partnerských vztazích vysvětlit na základě dvou hlavních teorií. Dle zastánců první z nich, teorie sociálního učení, se násilnické sklony přenáší z generace na generaci. Druhá, více feministicky orientovaná teorie považuje partnerské násilí za důsledek mužské dominance, jež ovlivňuje lidské vztahy. Předpokládá se však, že ke vzniku násilí také značně přispívá stres.

V Rothmanově studii bylo nicméně také zjištěno, že existují některé faktory, jež mohou hrát příčinnou roli ve vzniku konfliktu vedoucího k partnerskému násilí. Patří mezi ně především chudoba, sociální normy, jež odrážejí mužskou dominanci, patriarchální hodnoty, alkohol a drogy. V individuální rovině pak hrozí větší pravděpodobnost výskytu násilí u partnerů, kteří již v minulosti byli jeho svědky či mají zkušenosti se zneužíváním dětí. (Ibid.)

Harway & O'Neil (1999) dělí rizikové faktory na:

- a) makrosociální – společnost přímo či nepřímo předurčuje lidi k násilí a to na základě toho, jak se v průběhu naší historie vyvíjely institucionální struktury,
- b) biologické / neuropsychologické – genetické, hormonální či evoluční predispozice,
- c) psychologické – jakým způsobem jedinec řeší problémy, mezilidské vztahy, emocionální a kognitivní fungování, vědomé i nevědomé procesy,
- d) sociální a genderové role – omezenost generových rolí, sexistické postoje, emoce,

- e) vztahové – interpersonální a verbální interakce mezi partnery, na které mají vliv minulé zkušenosti či rodinné vzorce chování,
- f) individuální.

National Sexual Violence Resource Center (2004) klasifikuje další rizikové faktory.

- a) Mužská čest a nárokování žen – což je velmi ovlivněno kulturou dané země, jejich normami a právními předpisy. V některých kulturách je přirozené, že žena je předmětem směny či obnovy cti rodiny. Existují normy, jež zakazují ženám odmítnout pohlavní styk s manželem (nepovažují tedy například manželské znásilnění jako trestný čin).
- b) Chudoba – nízký socioekonomický status zvyšuje zranitelnost lidí jak v pracovním poměru či školách, tak tito lidé mají také větší tendenci inklinovat k prostituci či drogám.
- c) Války – během válečných konfliktů je znásilňování často nástrojem k zastrašování, oslabení společnosti či prostředkem k donucení opuštění země (například při konfliktu mezi jednotlivými rody/kmeny). Sami uprchlíci pak v nových zemích představují okraj společnosti a tedy riziko dalšího sexuálního násilí či prostituce.

Pikálková et al. (2004) dělí faktory na sociálně-demografické (věk, pohlaví, příjem), situační a environmentální faktory (stres, sociální izolace vs. podpora, mezigenerační přenos vzorců násilí, genderová nerovnost, výskyt jiných forem násilí).

Morrison & Biehl (1999) se věnují faktorům, jež mohou adekvátně vysvětlit příčiny násilí na ženách v Latinské Americe a Karibiku. Rozlišují přitom faktory, jež působí na:

- a) jednotlivce,
- b) domácnost,
- c) společnost.

Faktory působící na jednotlivce – jedná se o pohlaví, věk či jiné fyziologické faktory, dále o sociálně-ekonomické faktory – stav zaměstnanosti, úroveň

vzdělání, užívání alkoholu, drog, resp. zda má daná osoba již nějaké zkušenosti s násilím či byla jeho svědkem. Každý z faktorů ovlivňuje pravděpodobnost, že se bude jednotlivec chovat násilně, např. se může jednat o mladé muže na relativně nízké socio-ekonomické úrovni, nezaměstnané nebo nedostatečně vzdělané, uživatele drog a osoby, jež byly v minulosti svědkem násilí či byly jako děti zneužívány. (Morrison & Biehl, 1999)

Faktory působící na domácnost – mezi ústřední faktory můžeme zařadit míru začlenění či vytěsnění domácnosti ve společnosti, příjem domácností (na hlavu), autoritářské domácnosti, kde panují přísné normy, domácnosti, kde jsou dominantnější muži a kde společnost více akceptuje použití fyzického násilí. Dále sem můžeme zařadit nerovnosti mezi vztahy mužů a žen v domácnosti, psychologickou a ekonomickou závislost žen na mužích apod. Sama přítomnost chudoby nemusí být podnětem k páčání násilí, může se jednat o faktory s tím spojené – stres, frustrace, nejistota atd. (Berkowitz, 1993)

Společenské faktory – mezi nejvýznamnější faktory patří příjmová nerovnost (více než chudoba samotná zvyšuje deprivaci a frustraci pocit, že jsem chudý více než někdo druhý), mediální násilí (šíření technologií, násilí, jež můžeme vidět např. v televizi), asymetrické rozdělení zdrojů, poválečné účinky a občanské konflikty, slabá institucionální kontrola (policie a soudní systémy), kulturní normy (násilí jako součást souboru norem či tradice, genderové stereotypy), snadná dostupnost zbraní, podmínky ochrany životního prostředí (tolerance násilí na zvířatech) a celková míra kriminality. (Morrison & Biehl, 1999)

Dle Torrese & Mariana (2011) není věda v otázce definování rizikových faktorů ještě dostatečně pokročilá na to, aby nám pomohla předem vytipovat jedince, jež se stane obětí či agresorem trestného činu. Vzhledem k tomu, že světová populace disponuje velkou variabilitou ras, ekonomických či sociálních tříd, kultur a společností, věku, etnicity či sexuální orientace, je třeba mít o daném jedinci detailní informace.

Jak uvádí Pikálková et al. (2004) existuje celá škála rizikových faktorů, které jsou navíc ve vzájemné interakci. Tyto faktory se také mohou vyskytovat ve vazbě na dané prostředí nebo v souvislosti s jinými podněty. Proto si nemůžeme problematiku týkající se příčin násilí na ženách vysvětlovat pouze na základě existence vyjmenovaných faktorů.

6. Výzkum dopadu násilí na ženách v Managui

Jak uvádí Morrison a Orlando (2004), násilí dopadá nejen na ženy, na nichž se násilí páchá, ale také na celou společnost.

Ženy mohou trpět významnými problémy počínaje emocionální úzkostí a vážnou ujmu na zdraví či sebevražednými sklony konče. (Morrison & Biehl, 1999)

Společnost pak nese především ekonomické náklady vzniklé důsledkem institucionální prevence násilí, zabezpečení obětí násilí, snížené produktivity práce, ztráty zaměstnání a zajištění sociálně slabých. Dále pak násilí ovlivňuje i děti týraných žen, s čímž jsou spojené další a další náklady vynakládané na podporu jejich sníženého studijního výkonu, prevenci výskytu násilného chování, užívání drog atd.). Násilí plodí násilí. Bylo prokázáno, že dívky, které byly svědky násilí, dále přenášejí tento vzorec chování i na své děti. (Ibid.)

V roce 1997 byl v Nikaragui proveden výzkum, na jehož základě byla shromážděna data týkající se výskytu domácího násilí, zaměstnanosti, mezd, využívání zdravotnických služeb a dosaženého vzdělání. Na základě náhodného vzorku populace hlavního města Managui, bylo dotázáno 378 žen ve věku 15 – 49 let, které žijí se svým partnerem alespoň rok. Z výzkumu bylo zjištěno, že 53 % všech informátorek bylo vystaveno partnerskému násilí za poslední rok společného soužití. Až 28 % pak utrpělo těžké fyzické zranění. Nejčastěji měly ženy zkušenost s psychologickým násilím (46 %), dále se setkaly s násilím fyzickým a sexuálním. (Ibid.)

Výzkum si kladl za cíl zjistit, jak ženy, jež jsou obětí násilí, využívají zdravotnických služeb, jaké jsou výsledky vzdělání jejich dětí a jak násilí ovlivňuje jejich práci. Ze závěru výzkumu vyplynulo, že ačkoli jsou ženy zneužívány, nemají tendenci více pracovat mimo domov (a to tím méně, čím jsou starší a mají více dětí žijících ve společné domácnosti). Nicméně pokud se jedná o psychické násilí, je situace rozdílná. Ženy, které nejsou psychicky

zneužívané, výrazně častěji pracují mimo domov (38 %), zatímco zneužívané ženy pracují mimo domov jen ve 24 % případů. Rozhodnutí o práci mimo domov je ovlivněno také věkem (mladé ženy odchází pracovat mimo domov častěji). Z výzkumu dále vyplynulo, že v roce 1997 si výdělečně činné ženy v Nikaragui vydělaly asi o 267 milionů cordobas (29,5 milionů dolarů) méně z důvodu domácího násilí. (Morrison & Biehl, 1999)

Zneužívané ženy jsou také zvyklé často využívat služeb zdravotnických center (až dvojnásobně oproti ženám, které nejsou týrané), což jistě způsobuje nemalé finanční náklady státu. (Ibid.)

Studie prokázala, že pakliže se ve společnosti vyskytuje domácí násilí na ženách, zvyšují se společenské náklady (ačkoli nebyly jistě zahrnuty všechny sociální a ekonomické náklady domácího násilí). Z výzkumu také vyplynulo, že by prioritou země mělo být snížení výskytu domácího násilí a zajištění poskytnutí psychiatrické léčby pro týrané ženy v Nikaragui. (Ibid.)

7. Postavení žen v nikaragujské společnosti

Hned na začátku této kapitoly bychom si měli uvědomit, že v jednotlivých zemích může být svobodné postavení žen vnímáno odlišně. Crahan et al. (1980) identifikuje 2 hlavní směry. První je založen na rovném postavení mužů a žen, kdy jsou ženám přisuzovány stejná práva jako mužům a ženy jsou schopny dosáhnout stejného postavení jako muži. Druhý směr naopak vypichuje rozdílnosti mezi oběma pohlavími. Vnímání svobody ovlivňuje společnost stejně jako genderové potřeby (např. rovný přístup k zaměstnání).

Na násilí na ženách se také není možné dívat izolovaně, nýbrž v kontextu generových rolí. Connell (1998) vytyčil 3 hlavní sociální oblasti, jež jsou rozdělením rodových rolí ovlivněny. Jedná se o práci, mocenské vztahy a sexualitu. Tyto atributy jsou dynamické, mění se stále v čase, prostoru i s vývojem společnosti. Na základě těchto oblastí je mj. možné definovat míru maskulinity a feminity jednotlivých kultur.

Nikaragujská společnost často bývá (především evropskými autory) označovaná jako typický model maskulinní společnosti. Ženy jsou prezentovány vůči mužům jako podřízené, jsou zodpovědné za chod domácnosti a výchovu dětí. Muži náleží role hlavy rodiny, jež rozhoduje v důležitých otázkách a má zodpovědnost za ochranu členů domácnosti. Tento model se dědí z generace na generaci. Od roku 1904 jsou v nikaragujském Občanském zákoníku zakotveny normy, které upravují soužití manželů. Představují muže jako hlavu rodiny, ženu jako submisivní, poslušnou a následující svého manžela. V této společnosti se od mužů očekává, že budou potlačovat své emoce. To však způsobuje nadměrnou agresivitu, asertivitu a tvrdost, která se pak projevuje vůči ženám, dětem i mužům samotným. (Heuvel & Wood, 2010)

Avšak Nikaragua se stejně jako jiné společnosti v čase vyvíjí a prochází různými změnami, které se odrážejí nejen v politických strukturách, nových zákonech, ekonomických plánech ale i v rodinné atmosféře. Součástí nikaragujské kultury jsou nejen koloniální patriarchální hodnoty ale také ty

původní domorodé tradice. Podle nich jsou za děti zodpovědné právě matky, které je během výchovy mohou nejvíce ovlivnit. Na pozadí machismu a s tím související promiskuity mužů jsou to právě ženy, které drží rodinu pohromadě. Můžeme zde tedy vidět také prvky matrilineární společnosti, ačkoli se v literatuře stále ještě můžeme setkávat s opačnou interpretací rolí. (The Nicaraguan Family In A Time Of Transition, 1981-2013)

7.1. Historický vývoj postavení žen v Nikaragui

Jak uvádí Babb (2001), politický režim, který v současnosti v Nikaragui vládne ¹ dává ženám příležitost zapojit se do politického dění a stát se členkami své strany. Ženy si však tyto práva musely vybojovat, k čemuž jim významně pomohla asociace The Luisa Amanda Espinoza Association of Nicaraguan Women (AMNLAE), která byla založena již v roce 1977. ²

Jedná se o feministickou organizaci, jež podporuje politiku FSLN, která tomuto režimu pomohla dosadit ženy také do vedoucích pozic (ne však pouze za účelem zvýšení rovnosti mezi muži a ženami, ale především za účelem zvýšení svých preferencí a možnosti na úspěch ve volbách). Nicméně AMNLAE je jednou z prvních vysoce úspěšných ženských organizací po celé Latinské Americe, jež napomohla ženám získat posty ve veřejné sféře, stejně jako demokratická práva týkající se rovnoprávnosti žen. Účast žen ve straně FSLN pomohla zařadit do politického programu otázky týkající se jejich diskriminace v zaměstnání, sexuálního zneužívání a domácího násilí, sexuální výchovy a nezodpovědného otcovství. ³ (Bose, 1995)

Během desítek let, od založení AMNLAE v roce 1977, až po ukončení nikaragujské revoluce v roce 1989, ženy zlepšily své postavení ve společnosti a staly se součástí veřejného politického života. V důsledku rozvoje školství

¹ Sandinistická národní liberální fronta – FSLN

² Dříve známá jako Association of Women Concerned about National Crisis - AMPRONAC

³ V roce 1987 vydala FSLN proklamaci, kde odsuzuje machismus, nezodpovědné otcovství, a zdůrazňuje roli muž v domácnosti.

získaly ženy větší šance na vzdělání a následnou seberealizaci. (Isbester, 2001)

Avšak angažovanost žen s vyšším sociálním statutem a jejich členství ve feministických politických hnutích může paradoxně omezit či oddálit iniciativu sociálně slabších žen, jejichž problémy a požadavky je třeba zohlednit. (Morrison & Biehl, 1999).

Pettman (2005) dokonce tvrdí, že za velkého přispění FSLN došlo k tomu, že společnost začala na ženy pohlížet jako na mučednice a oběti mužského machismu více než dříve.

Pro dokreslení role ženy v nikaragujské společnosti je vhodné objasnit problematiku machismu, a to jak po stránce obsahové, tak i historicky.

7.2. Machismus

Počátky machismu v Latinské Americe se datují k sedmnáctému století, kdy do těchto končin připluli Španělé. Ti v původní domorodé kultuře začali rozvíjet teorii, na základě které se od mužů očekává machismus (ve smyslu sociální dominance). Poté, co si kolonizátoři přivlastnili půdu původních obyvatel a převzali nad zemí kontrolu a moc, začali myšlenku machismu pěstovat především v dětech, jejichž matky byly domorodé Američanky a otcové Španělé. Synové těchto rodičů postupně začali projevovali svoji nadvládu nad ženami a dominanci ve společnosti. Nechávali ženy, aby si myslely, že jsou pouze vlastnictvím svých mužů. Toto chování se stalo základem machismu. (Ceballos 2013)

Machističtí muži projevovali svoji dominanci v podobě odmítání původních kořenů a mateřské kultury a zpřetrhali vazby k původním domorodcům. Tento zásah do psychologie míšenců neboli Mesticů položil základ násilného chování k ženám i dětem ze strany mužů. (Heuvel a Wood 2010)

Pojem machismus vznikl ze španělského slova *macho*, neboli samec. Machisté se projevují přehnaně agresivně a majetnický ve vztahu ke svým ženám. Mente

(1996) dále definuje machismus jako chování, které zavrhuje veškeré ženské ctnosti (obětavost, laskavost, upřímnost). Machističtí muži jsou podezřívaví, závistiví, žárliví, mstiví. Touží po pozornosti, a pokud je odváděna jinam, jsou rozhodnutí si ji získat zpět a to bez ohledu na utrpení, které tím ženám způsobí. V případě, že by mohla být poškozena jejich mužná image, jsou schopni dokonce i zabít. Důkazem jejich mužnosti je jejich schopnost zcela ovládat svou ženu a děti a mít sexuální vztah s jakoukoli ženou chtějí.

Dle Pettman (2005) machismus představuje systém, v němž muži nejsou právně odpovědní za ženy, s nimiž mají vztah, ani za jejich děti. Výsledkem toho je mnoho případů žen samoživitelek. Muži často mívají více, než jednu rodinu.

Model, ve kterém muž vystupuje jako sexuálně aktivní člověk s více partnerkami, zatímco dívky jsou vychovávány k tomu, aby byly poslušné, popisuje také Afshar (1996).

Na machismus je obecně pohlíženo jako na negativní jev ve společnosti, jež propaguje domácí násilí. Ačkoli machismus představuje také pozitivní postoje a vlastnosti jako je čest, respekt a kuráž. (Perilla, 1999)

To, že ne každý vnímá machismus jako negativní jev, prezentuje Lamb (2004). Z jeho výzkumu, při kterém bylo dotázáno 2350 mužů z různých zemí světa, bylo zjištěno, že 52 % popisovalo machismus jako negativní aspekt, 12 % jako neutrální a 35 % jako pozitivní.

Ceballos (2013) definuje 3 teorie vysvětlující výskyt machismu. Jedná se o:

- a) teorii sociálního učení se,
- b) feministickou teorie,
- c) teorii sociální dominance.

Teorii sociálního učení se představil Bandura (1997), který tvrdí, že machismus je přenášen pomocí schopnosti dítěte učit se z chování rodičů. Dítě vnímá agresi, dominanci, asertivitu a moc stejně jako lásku či ochraňování. Bell & Naugle (2008) dále vysvětlují, jak tato teorie souvisí s rozdělením rolí

v rámci kultury, ve které jsou muži viděni jako živitelé rodiny a ženy jako pečující matky.

Feministická teorie spočívá v nerovnováze moci mezi muži a ženami, kdy na základě tradičních postojů a patriarchálních hodnot má muž privilegium v životě rodiny rozhodovat. Öngen (2006) dále uvádí, že se chlapci v mládí učí, jak vyniknout v náročných úkolech, kdežto dívky se učí, jak se těmito náročným úkolům vyhnout.

Teorie sociální dominance je vysvětlována tím, že je mužům ve společnosti přisuzován vyšší statut. Toto lze pozorovat např. v rolích prezidenta státu či předsedy vlády, jež jsou obvykle obsazovány muži. Demonstrují vlastnosti jako asertivita, dominance, síla a moc, které můžeme vidět také u machistů. (Küpper & Zick, 2011)

Estrada et al. (2011) dělí machismus na 2 základní typy. První se vyznačuje dominancí nad ženami. Je označován jako tradiční pojetí machismu a je společností vnímán negativně. Druhý spočívá v roli muže jako gentlemana pečujícího o ženy. Z toho vyplývá naopak pozitivní vnímání machismu.

V latinskoamerické kultuře je dle Arciniega et al. (2008) machismus vnímán spíše v negativním slova smyslu.

To, že je machismus součástí nikaragujské kultury potvrzuje také Rothman et al. (2003). Na základě svého výzkumu ⁴ prezentuje převládající názor korespondentů, kteří tvrdí, že muži jsou hlavou rodiny a ženy by vůči nim měli být submisivní, tzn. dělat domácí práce, vařit, starat se o děti a v tomto duchu vychovávat také své potomky. Ženy by měly být poslušné, aby se vyhnuly domácímu násilí. Nesou tedy odpovědnost za svoje bezpečí samy. Na druhou stranu, ženy mají určitou moc nad mužem, jelikož tradiční pohled na rodinu přisuzuje výchovu dětí právě matkám, které prostřednictvím dětí mohou muži manipulovat (např. mohou vyhrožovat otci, že se se svými dětmi už neuvidí).

⁴ Výzkum proběhl v letech 1997 až 2002 v 37 zemích světa a bylo dotazováno 1738 informátorů.

7.3. Postavení a role nikaragujských žen v období post-sandinismu do současnosti

Jak uvádí Afshar (1996), žena je společností primárně viděna jako rodička a matka. Současné Nikaragujská společnost však vnímá jejich další důležité role.

1. *Žena, která vytváří vedlejší příjem rodiny.* Ženy často podnikají ve formě pouličního prodeje nejrůznějšího zboží. Nejčastěji se jedná o prodej ovoce, doma vyrobených potravin a vlastní výrobky ze dřeva, kůže či keramiky. Toto podnikání může být sice dočasným zdrojem příjmu, ale jelikož jsou živnosti provozovány obvykle nelegálně, neodvádějí daň z podnikání, celkové ekonomické situaci a rozvoji ekonomiky nepomáhají. Vlivem globalizace vzniklo v zemi několik elektrotechnických, textilních nebo obuvnických továren. Pracovní podmínky v nich jsou však pro ženy obvykle nevhodné.⁵ (Ibid)
2. *Žena jako vůdce komunit.* Ženy také pomáhají v oblasti zdravotnictví, školství či jiných zařízení, kde pracují s dětmi. Často se nejedná o oficiální zaměstnání, ale o dobrovolnickou nebo dobrovolnickou činnost a proto se na tyto aktivity ne vždy pohlíží jako na výdělečnou činnost či práci. (Ibid)

Také katolická církev má v Nikaragui velký vliv. Prostřednictvím této instituce je žena interpretována jako oběť v souvislosti s otázkou potratů a antikoncepce. Dlouhodobě v nikaragujské společnosti převládal názor, že ženy nemají právo na potrat, ovšem v posledních letech se tento fenomén vyvrací a naopak panuje názor, že ženy mají mít kontrolu nad svým těhotenstvím a právo svobodně se rozhodovat. Možnost poskytnout dítěti dostatečnou zdravotní péči a vzdělání se stala argumentem pro přehodnocení problematiky potratů a užívání

⁵ S tímto problémem se snaží pomáhat nevládní organizace zaměřené na poskytování vzdělávacích kurzů méně vzdělaným ženám či ženám toužícím po získání nových zkušeností a dovedností a to výukou v oblasti počítačových dovedností, šití, vaření, malování či výukou angličtiny. Dalším častým zaměstnáním, které některé ženy mají možnost vykonávat je výpomoc při domácích pracích a při hlídání dětí v sociálně silnějších rodinách.

antikoncepce. Ženy se nyní více zaměřují na své potřeby a zájmy, ať už se jedná o zajištění a péči o rodinu, angažovanost v dobrovolnických aktivitách, členství v různých organizacích, získávání nových znalostí atd. Obecně mají povědomí o asociaci AMNLAE, jež jim dává inspiraci k zapojení se do politického a veřejně-společenského dění. Díky různým brožurám a letákům se také informují o svých právech a možnostech, či získávají odpovědi na intimní otázky. (Ibid)

Torres & Mariano (2011) uvádí, že se postupně od 90 let 20. století zlepšovalo soudnictví, vznikl aktivní lobbying za práva žen a prevenci násilí a zmiňují také zákon č. 230, který vytyčuje základních 10 opatření k ochraně žen před násilníkem. Neustále vznikají nová poradenská a zdravotnická zařízení, která se soustředí na pomoc zneužívaným osobám. Ženy se také v poslední době realizují v různých mediálních kampaních, která mají za úkol prolomit staré kulturní stereotypy a otevřít tabu, mezi něž patří například problematika AIDS. Avšak veřejný systém je v otázce zneužívání žen stále více reaktivní, než preventivní. To znamená, že se více věnuje následnému šetření případů a léčení žen, než snaze zabránit násilí. Navzdory úsilí vyvíjenému ze stran občanských iniciativ, hnutí i vlády je míra násilí na ženách stále velmi vysoká a je nutné nalézt faktory, jež pomohou snižovat tento trend.

8. Současný stav řešené problematiky (statistiky násilí na ženách)

Na základě statistik CDC-RHS, které vznikly z národního výzkumu v Nikaragui v roce 2006, kdy velikost vzorku činilo 8 507 vdaných žen mezi 15 – 49 lety, bylo zjištěno, že mělo zkušenost

a) za posledních 12 měsíců:

- s fyzickým partnerským násilím 8 % žen,
- se sexuálním partnerským násilím 4,4 % žen,
- s fyzickým a/nebo sexuálním partnerským násilím 9,3 %,

b) za celý svůj život:

- s fyzickým mimo partnerským násilím 19,2 % žen,
- se sexuálním mimo partnerským násilím 11,4 % žen,
- fyzickým partnerským násilím 27 % žen,
- sexuálním partnerským násilím 13,1 % žen,
- fyzickým a/nebo sexuálním partnerským násilím 29,3 % žen.

Ze stejného průzkumu také vyplynulo, že 50 % násilných manželů začalo zneužívat svoji ženu v prvních dvou letech a 80 % v prvních čtyřech letech. (UN Women, 2011)

Dle Kruga et al. (2002) ženy, které jsou zneužívané svým partnerem, trpí depresemi, fobiemi a psychickými chorobami častěji, než ženy, které partnerské násilí nezažily.

Jak uvádí Ellsberg et al (1996), v 80 % násilí na nikaragujských ženách v manželství dochází v období od 1 do 4 let po svatbě a v průměru 6 - 19 % nikaragujských žen bývá zneužíváno během těhotenství svým partnerem.

Alméras et al., (2004) zmiňuje, že v Nikaragui od roku 1996 existují vnitrostátní právní předpisy proti násilí na ženách, konkrétně se jedná o zákon o vytvoření ženského a dětského policejního servisu, jež je zahrnut v právních předpisech o zřízení služby národní policie. Systém evidence násilí je v Nicaragui velmi

různorodý v rámci odlišných státních orgánů a organizací občanské společnosti, které pracují s oběťmi násilí. Často není žádný záznam o poskytnuté péči, nebo pokud záznam existuje, obvykle neodráží velikost tohoto problému.

Další statistiky z Nikaragui z roku 1996 uvádí Ellsberg et al, (1996).

- 31 % týraných žen uvedlo, že bylo fyzicky týráno během těhotenství. Z této skupiny třetina odpověděla, že násilí bylo v průběhu těhotenství ještě horší, zatímco 40 % uvedlo, že násilí bylo stejné jako za jiných časů. Některé ženy také uvedly, že během těhotenství bylo fyzickému násilí vystaveno i jejich dítě, jelikož fyzické projevy zneužívání se nevyhnuly ani oblasti břicha.
- 80 % z týraných žen uvedlo, že nikdy nehledaly žádný druh pomoci. Pouze 14 % nahlásilo zneužití na policii a méně než 6 % navštívilo zdravotní centrum nebo azylový dům.
- 41 % žen, které nemají placené zaměstnání, jsou oběťmi vážného fyzického násilí, ve srovnání s pouze 10 % z těch, které pracují mimo domov a mají ekonomický příjem.

Valladares et al. (2005) ve svém vědeckém článku uvádí, že 3 z 10 těhotných žen v Nikaragui jsou podrobeny emočnímu zneužívání, zatímco 13 % i fyzickému partnerské násilí během těhotenství.

Ellsberg et al. (2001) popisuje také reakci žen na partnerské násilí. Jedná se obvykle o opěťované fyzické násilí, verbální obranu či odchod z domova. V průběhu partnerského soužití s problémovým partnerem 70 % nikaragujských žen dochází kvůli násilí od partnera a 25 % žen opustí partnera do 4 let.

Jak však uvádí Jewkes (2002), skutečný rozsah násilí není známý, ale je vyvíjena snaha o výzkumy různých metod, které dovedou pokrýt širší vzorek populace a získat tak přesnější informace. Násilí na ženách se vyskytuje pravděpodobně ve větší míře, než ukazují výzkumy, jelikož ženy ne vždy násilí ohlašují, a to z důvodu hanby, viny, strachu nebo nedůvěry.

9. Případová studie z regionu Carazo

9.1. Carazo

Oblast Carazo se nachází v jihozápadní části Nikaragui. Jedná se o území velké 1 081 km² a žije zde 186 989 obyvatel. Celé Carazo se dělí na 8 menších částí a to Diriamba, Dolores, El Rosario, Jinotepe, La Conquista, La Paz de Carazo, San Marcos a Santa Teresa, přičemž Jinotepe je bráno za hlavní město této oblasti (viz obr. č. 2). (Population statistics, map and location, 2014; Vianica, 2012) ⁶

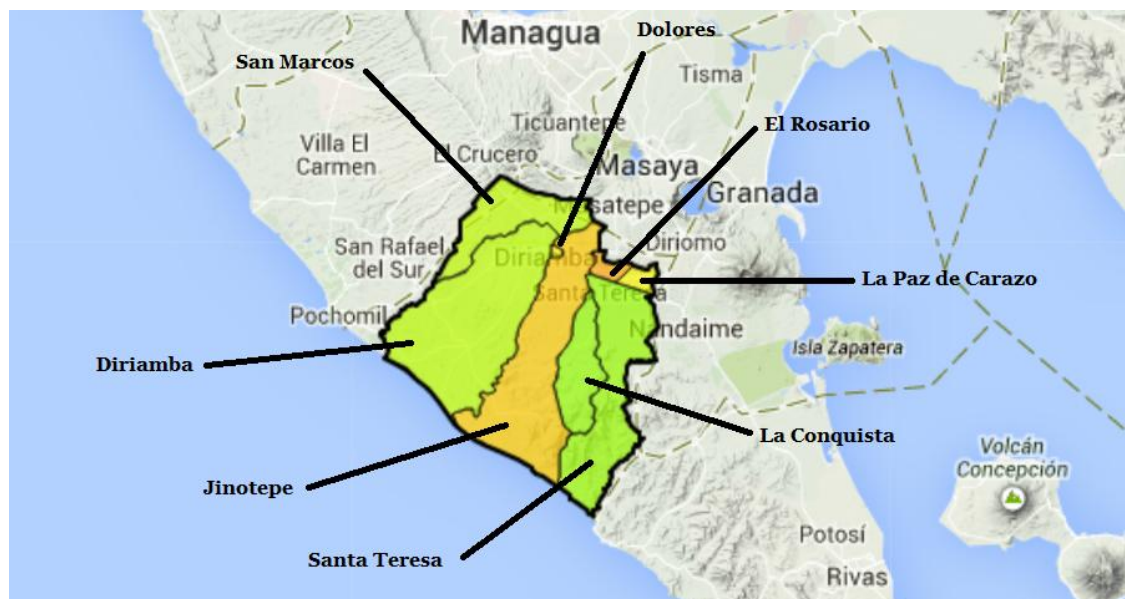
Údaje o rozloze, hustotě zalidnění, počtu obyvatel a přirozeném přírůstku obyvatel v jednotlivých částech regionu Carazo dokresluje následující tabulka.

Oblast	Rozloha v km ²	Hustota zalidnění obyv. na km ² (2012)	Počet obyvatel (28. 5. 2005)	Přírůstek obyvatel
Diriamba	349	180	57 542	1,2
Dolores	3	2 986	6 761	2,08
El Rosario	14	474	5 317	3,26
Jinotepe	281	181	42 109	2,68
La Conquista	88	45	3 777	0,84
La Paz de Carazo	16	345	4 657	1,99
San Marcos	118	268	29 019	1,23
Santa Teresa	213	84	16 891	0,85

Tab. 1 Základní charakteristiky dílčích částí regionu Carazo

Zdroj: Population statistics, map and location, 2014

⁶ Oblast Carazo nepatří v Nikaragui mezi nejvyspělejší. Jedná o území, kde se kolem menších měst rozkládají široké kávové plantáže a hektary lesů u kterých najdeme menší stavení bez elektřiny či zásoby pitné vody. Žijí zde mnohočlenné rodiny, které nemají dostatek finančních zdrojů, aby uživily sebe i svůj dobytek. Na ulicích můžeme vidět žebrající ženy s dětmi v náručí nebo muže pod vlivem omamných látek nebo alkoholu. Dokonce se zde můžeme setkat i s dětskou prací. Městský ruch i nikaragujská pohodlnost dává dohromady obrázek společnosti, ve které najdeme různorodé lidské charaktery, pohostinnost i agresivitu, starší generace i mladé lidi, kteří se snaží vzdělávat, aby měli šanci žít lepší život i ty, kterým je jejich ostud lhotejný.

Obr. 2 Oblasti regionu Carazo

Zdroj: Population statistics, map and location, 2014

9.2. Organizace zabývající se problematikou zneužívání žen v regionu Carazo

9.2.1. Comisaria de la Mujer y la Niñez

Jedná se o policejní stanice, kde se nachází specializovaná oddělení zřízená pro zneužívané ženy, dívky a děti. Komisařství jsou rozprostřena po celé Nikaragui. Podle oficiální brožury je specializovaných stanic v celé zemi 37, ale jejich počet bude pravděpodobně vyšší vzhledem k tomu, že některá komisařství nejsou v brožuře uvedena (např. ve městě Diriamba).

Účelem, za kterým byla tato komisařství zřízena, je poskytování odborné právní a psychologické pomoci zneužívaným ženám, dívkám i dětem, v některých případech je možné využít i lékařské pomoci.

Pracují zde vždy policejní vyšetřovatelky (obvykle 2 – 3 ženy) specializující se na problematiku násilí a zneužívání žen a dětí. Jejich úkolem je získat svědectví o trestném činu, případ prošetřit a obstarat důkazy. Připravený spis se pak

postupuje dále k soudu, čímž je zajištěna také právní pomoc oběti. Dalším členem týmu je kromě komisařek policejní psycholožka či sociální pracovnice, která s obětí trestného činu dlouhodobě pracuje (návštěva tedy nekončí pouze oznámením trestného činu). Výjimkou není, že pracovnice psychologické poradny Comisaria je zaměstnaná také v jiných institucích a zařízeních specializujících se na pomoc zneužívaným ženám a dětem. Součástí policejních stanic bývá ordinace ženského lékaře, který může ženu ihned vyšetřit.

Zřizovatelem těchto zařízení je stát a pomoc obětem násilí je bezplatná. Oddělení na pomoc zneužívaným ženám, dívkám a dětem jsou vždy přidružena k policejní stanici. V celém regionu Carazo (9 obcí) se nachází 8 takových zařízení.⁷

9.2.2. Ministerio Público

Je další institucí, která se stará o oběti trestných činů a to poté, co je případ prošetřen a nahlášen na policejní stanici. Jedná se o státní instituci, která představuje jakýsi meziklánek mezi komisařstvími a soudy. Jakmile se sem dostane spis obsahující vyšetřování trestného činu zneužívání z Comisaria, znovu se analyzuje celý případ. Zde zjišťuje, zda nejsou ve zprávách nedostatky a popřípadě může být spis vrácen k prošetření zpět na Comisaria. Pokud je třeba, je možné požádat o další psychologické poradenství či lékařská vyšetření (například v případech, kdy není zcela jasné a prokazatelné, zda ke zneužití opravdu došlo). Po komplexním prošetření případu a výslechu oběti se následně posuzuje, zda půjde případ k soudu či nikoli. Pokud ano, instituce vede celý proces obvinění násilníka a zastupuje v trestním řízení poškozenou osobu a jejím jménem také podává žalobu k soudu.

⁷ Ve městě Diriamba existuje Comisaria de la Mujer y la Niñez již 12 let.

Tato zařízení existují pouze ve větších městech (obvykle jedno na celou oblast regionu), tedy jen 15 takových zařízení bychom mohli najít po celé Nicaragui (jedno v každém z regionů).

V těchto institucích se nesoustředí pouze na problematiku zneužívání žen, ale také na neplacení alimentů, drogovou závislost a další. Pracují zde státní zástupci, specialisté na danou problematiku, jejich pomocní zástupci a jejich asistenti. Pravomoc rozhodnout, zda případy budou postoupeny k soudu, mají pravomocní zástupci státních zástupců.

Pokud se ženy obrátí přímo na Ministerio Público jsou směrovány na komisařství, jelikož tam mají k dispozici odborníky, kteří jim pomohou a policisty, kteří případ prošetří. Ministerio Público tedy přebírá až trestní oznámení společně s celým spisem případu.

9.2.3. Casa de la Mujer

Jedná se o domy rozprostřené po celé Nicaragui, kde ženy, stejně jako na komisařství, naleznou psychologickou a právní pomoc. Prioritou těchto zařízení je ochrana práv žen a dětí. Některé Casa de la Mujer mohou být zaštitovány asociací AMNLAE.

Prioritou je pomoc ženám i dětem napříč sociálními vrstvami či věkovým spektrem. Kromě psychologického a právního poradenství, dle finančních, materiálních a personálních možností, mohou některé domy provozovat bezplatné vzdělávací kurzy (šití, počítačové dovednosti, výuka anglického jazyka atd.), což zvyšuje konkurenceschopnost žen na trhu práce, dává jim možnost osamostatnit se, najít si práci a začít nový život. Ženy, které absolvují tyto dovednostní kurzy, mohou následně prodávat své výrobky a získávat tak skromný příjem.

Centra pro ženy bývají otevřena každý den. Kdykoli během dne mohou ženy a děti přijít a trávit zde společně volný čas. Dovednostní kurzy však probíhají pouze v určité dny v předem stanovený čas.

Výjimkou není situace, kdy přijde do Casa de la Mujer požádat o pomoc i muž. Organizace s nimi pracují na otázkách nesení odpovědnosti za rodinu, či jak se mají správně chovat k ženám a neohrožovat je.

V některých domech ordinují ženští lékaři (kteří však obvykle bývají placeni a tudíž si to ne všechny domy mohou dovolit). Jádrem celé organizace tvoří především dobrovolníci z Nikaragui i jiných zemí. Právě ti se nejvíce dostávají do kontaktu s ženami a dětmi, jelikož s nimi tráví čas, povídají si a hrají si s dětmi, učí ženy různým dovednostem. Některé domy fungují zároveň jako centrum volného času pro děti.

Heslem Casa de la Mujer je PROLOMIT TICHŮ, což má symbolizovat snahu o to, aby ženy o svých problémech mluvily a nebály se požádat o pomoc a odejít od násilníka. Heslo se nepoužívá pouze pro upozornění na případy zneužívaných žen, ale také dětí.

Tyto organizace obvykle nejsou finančně podporovány vládou. Existují pouze díky darům a především spolupráci se zahraničními neziskovými organizacemi (např. GIZ), které mohou poskytnout i zkušené dobrovolníky (především na kurzy angličtiny a počítačové dovednosti). Dále tyto domy mohou provozovat svoji vedlejší výdělečnou činnost a financovat tak provoz.⁸

Vzhledem k tomu, že domy pro ženy nejsou součástí státní správy, naopak starost o ně mají v kompetenci dobrovolníci a sociální pracovníci, úroveň každého takového zařízení je jiná.⁹

⁸ V případě Casa de la Mujer v San Marcos se jednalo o pronájem kavárny, která je součástí komplexu.

⁹ Například Casa de la Mujer ve městě Diriamba byl opuštěný, přestože byl dům volně přístupný. Rozlohou i vybavením se velmi lišil od domu v San Marcos.

9.3. Interpretace interview se zástupci organizací a institucí

V rámci šetření v oblasti Carazo v roce 2012 bylo osloveno 6 informátorů ze 3 různých institucí či organizací, které se nacházejí v regionu Carazo. Kvůli časové náročnosti a omezené době, nebylo možné oslovit širší spektrum informátorů. Nicméně vzhledem k tomu, že se každý z nich věnoval dané problematice několik let, během rozhovorů jasně prokázali svoji orientaci v oblasti zneužívání žen v kontextu místních podmínek.

Tabulka č. 2 – kódování informátorů představuje pod jednotlivými kódy dotazované respondenty, kteří jsou takto dále označováni v textu dle jejich výpovědí. Je zde definováno jejich povolání a instituce/organizace, kterou zastupují a kde se tato instituce/organizace nachází.

Veškeré rozhovory byly zaznamenány na nahrávací zařízení a celková délka všech 6 rozhovorů v součtu je 2 hodiny a 53 minut. Průměrná délka jednoho rozhovoru pak vychází přibližně na 30 minut.

Na základě zvolené metodologie je níže přepis rozhovorů, které jsou roztříděny dle témat (kategorií) s přiřazenými kódy dle toho od koho tato informace byla získána

kód	Město	instituce / organizace	povolání / pozice
A	San Marcos	Casa de la Mujer	zástupkyně vedoucí organizace
B	Jinotepe	Ministerio Público	asistentka pomocného právního zástupce
C	Diriamba	Comisaria de la Mujer y la Niñez	šéfka policejních komisařů
D	Diriamba	Comisaria de la Mujer y la Niñez	psycholožka
E	Jinotepe	Comisaria de la Mujer y la Niñez	policejní komisařka
F	Jinotepe	Comisaria de la Mujer y la Niñez	psycholožka

Tab. 2 Kódování informátorů

Zdroj: archiv autora

9.3.1. Problematika zneužívání a násilí

Pojem násilí na ženách

„Za zneužívání se bere již to, když muž řekne o ženě něco šatného (psychologický nátlak), již to je první známkou zneužívání. Počáteční hranice zneužívání je tedy již verbální a emocionální násilí, jež představují například nadávky, kterými obvykle veškeré partnerské násilí začíná a dál pokračuje k násilí fyzickému.“ (A)

Verbální násilí jako linii odkud se začíná chování agresora považovat za nepřipustné, uvádí také informátor D a dále dodává *„násilí je omezení práva jiného subjektu a to jak psychické, tak fyzické.“*

„Jsou definovány 4 druhy zneužívání – ekonomické, fyzické, psychické násilí a jako poslední neplacení alimentů“ (B)

„Psychické poškození se dělí na několik úrovní. Lehké psychologické trauma, těžké a velmi těžké.“ (E)

Vnímání problematiky násilí na ženách společností

„Společnost o problematice násilí na ženách samozřejmě ví, je cítit zájem o toto téma, avšak společnost není schopna problém uchopit“ (A)

„Co se týče vnímání násilí společností, nejsou zde [v oblast Carazo] ženy tolik aktivní, neví o této problematice a způsobech ochrany a řešení situace tolik, jako ženy Managui a jiných větších městech, kde jsou ženy více vzdělané. Tyto ženy vnímají a vyžadují svá práva intenzivněji, zakládají sdružení a více si vzájemně pomáhají např. mezi sousedy.“ (B)

Informátor F také tvrdí, že společnost problematiku násilí vnímá jako problém, ví o tom a čím dál více se toto téma začíná na veřejnosti řešit.

Stejně tak respondent D si myslí, že se ve společnosti nyní více o násilí mluví, což tak dříve nebylo, ačkoli násilí ve společnosti bylo vždy.

Informátor D považuje otázku násilí za velmi rozšířenou a viditelnou prakticky všude v běžném životě.

„Společnost se také snaží řešit problémy související s agresivitou mužů, která může často souviset s požíváním návykových látek.“ (F)

„Muži se obecně o problematiku násilí nezajímají. O změny se zasazují především ženy“ (A)

Nejčastěji se vyskytující formy a podoby násilí

„Nezaplacené alimenty jsou hlavním problémem, který instituce Ministerio Público řeší, dále pak případy znásilnění a psychického zneužívání žen... Avšak k soudu jdou nejčastěji případy fyzického násilí a to z důvodu největší průkaznosti“ (B)

Problematiku neplacení alimentů zmiňuje také korespondent A, který tvrdí:
„Ženy se na nás nejčastěji obracejí s tím, že muž neplatí alimenty.“

Informátor E zdůrazňuje výskyt domácího násilí jako nejpalčivější problém.
„Jednou z nejčastější podob zneužívání je fyzické týrání a u mladých dívek se jedná většinou o osahávání přes oblečení i bez oblečení.... U těchto obětí se pak z dlouhodobého hlediska projevují především psychické následky.“

„Nejčastějšími řešenými kauzami jsou případy psychického násilí (38 %) a znásilnění (29 %).“ (C)

„V regionu Carazo se obvykle vyskytují trestné činy sexuálního zneužívání, domácího násilí a také jiných forem jako například ekonomického násilí, kdy muž bere ženě její plat a dále psychologického nátlaku, když muž shazuje hodnotu práce vykonávané ženou, snižuje její sebevědomí tím, že jí například říká, že je ošklivá, stará či jinak minimalizuje roli ženy.“ (F)

Problémy znesnadňující řešení otázky zneužívání žen

„Vyšetřovatelům významně znesnadňují práci případy znásilnění za tmy, kdy má pachatel přes obličej kapuci a tak je prakticky nemožné násilníka rozpoznat. Znásilnění je zde [v oblasti Carazo] na denním pořádku.“ (E)

„Násilí na mladých dívkách a ženách je velmi časté a ony samy častokrát neví, že by to měly oznámit... Často se stává, že se násilí nenahlásí, protože žena

dá přednost partnerovi před vlastní dcerou. v těchto případech při zjištění zneužívání je dítě z rodiny odebráno, aby nemohlo být ovlivňováno.“ (E) Jak dále uvádí tento informátor, při fyzickém násilí je někdy problémem, že modřiny má žena na intimních partiích a místech, která nejsou běžně viditelná. Násilník předpokládá, že tyto partie žena nebude nikomu ukazovat, kvůli svému studu. S tímto problémem musí pracovat především psychologové, aby se žena nechala vyšetřit od lékaře a tak existovaly důkazy o fyzickém týrání.

Dalším problémem, jež zmiňuje respondent E je, že velká spousta případů zneužívání není na policii ani ohlášena a neví se o nich. Často se jedná o trestné činy spáchané v odlehlých a špatně dostupných oblastí, odkud mají lidé těžce přístupnou či velmi dlouhou cestu do měst, kde by mohli najít potřebnou pomoc. Do těchto míst má problém dojet i policie a může se stát, že je omezena i nedostatkem dopravních prostředků nebo finanční částkou, za kterou může čerpat pohonné hmoty.

„Ve většině případů se ženy bojí udat agresora, protože se obávají dalších násilností. Problém je v tom, že čím déle ženy mlčí, tím více a intenzivněji na ně muži útočí“ (B)

„Často se také stává, že muž je živitel rodiny, když by byl uvězněn, rodina přijde o jediný příjem, a proto žena sama apeluje na státní orgány, aby muž zůstal s rodinou a zajistil tak peněžní příjem. Dalším problémem, proč ženy násilníka neudají je strach z policie či z toho, že se bude někdo vyptávat, co na komisařství dělaly.“ (E)

„Zřízení azylových domů pro zneužívané ženy, jež momentálně v Carazo neexistují, by pak policisté předešli situaci, kdy by žena ze strachu z agresora, s nímž bydlí, nakonec obvinění stáhla, což v důsledku máří veškeré úsilí vyšetřovatelů i psychologů. Tyto azylové domy by mohly ženu s dětmi ochránit v době, než bude ukončeno soudní řízení s násilníkem.“ (F)

Toto potvrzuje také zdroj E: *„Kvůli absenci azylových domů se často stává, že žena oznámí, zneužívání, ale pak ho stáhne, protože nemá kam jít, než zase zpět domů. Muže se bojí, protože jí kvůli tomu, že násilí oznámila, vyhrožuje, že*

se jí pomstí, dokonce i smrtí, protože se z vězení stejně jednou vrátí. Když se žena vrátí domů, muž ji může vyhrožovat či jinak ovlivňovat, aby oznámení stáhla, a také slibuje, že už to víckrát neudělá.“ Tímto chce respondent E podtrhnout komplikace, které způsobují, že práce policistů často přijde v niveč. *„Pokud není podané trestní oznámení, policie s tím nemůže nic dělat. Tyto případy jsou pro policii velmi obtížné a finančně nákladné, když se pak vše nedotáhne do konce a žena stáhne trestní oznámení... Trestní oznámení ze stran žen je však velmi časté. Navíc zneužívání může ohlásit kdokoli, nejen zneužívaná žena a to i přesto, že si žena nepřeje, aby se případ řešil... Avšak když se hledají svědci tzv. na ulici, moc lidí nemá zájem svědčit.“* (E)

Intenzita výskytu násilí na ženách

„V regionu Carazo obzvláště ve městě Diriamba existuje největší počet případů týraných a zneužívaných žen z celé země.“ (F)

„Na celém území Carazo došlo v roce (2011) k 1766 oznámeným případům zneužití žen a 868 z toho bylo jen v obci Diriamba, což představuje 49 % z celkového výskytu případů.“ (C)

Nejhorší statistiky problematiky zneužívání žen vztahující se k obcím Diriamba a Jinotepe na celostátním měřítku potvrzuje také informátor E.

Informátor D udává přibližný počet 40 ohlášených případů na komisařství za měsíc.

„Případů násilí je teď více, ale je to pravděpodobně proto, že jsou lidé více informovaní a ví, kam se mohou obrátit a násilí nahlásit.“ (F)

Příčiny násilí na ženách ve společnosti i v partnerském životě

„Příčinou toho, že jsou ženy zneužívány, je chudoba, nízké vzdělání, ale i výchova. Nedá se přesně specifikovat co je tím problémovým faktorem, jedná se spíše o kombinaci více faktorů... Problematika zneužívání se netýká jen chudých či méně vzdělaných, jde napříč všemi sociálními vrstvami bez rozdílu, avšak bohatí zneužívání často schovávají a to kvůli ostudě... Svoji roli jistě

hraje také tradiční smýšlení společnosti, kdy se respektuje otec jako hlava rodiny.“ (B)

Výchovu jako příčinu zneužívání žen zmiňuje také respondent A, který poukazuje především na výchovu mužů a fenomén machismu. *„Hlavním problémem je machismus, musí se o něm mluvit, aby se dostal do povědomí a mohlo se s tím něco dělat.... Nezleží na tom, jestli je žena z bohaté nebo chudé rodiny, násilí na ženách se vyskytuje ve všech společenských vrstvách... Avšak větší problémy zneužívání žen se obecně vyskytují v rurálních oblastech a v okrajových městských komunitách.“*

„Příčinou násilí může být také to, že si muži myslí, že jsou něco více než ženy a mají pocit, že je žena jejich vlastnictví.“ (E)

„V této machistické společnosti muži vnímají násilí na ženách jako normální běžnou součást společenského života, protože považují ženu za svoje vlastnictví. Ženu vidí jako objekt, nikoli jako subjekt... Muži se nenaučili ženám porozumět.“ (F) Tento respondent se vyjadřuje také k profilu agresora.

„Vzdělání muže nemá vliv na jeho násilné chování k ženám. Existují vysokoškolsky vzdělaní muži, kteří své ženy také zneužívají... Žárlivost je také jednou z častých příčin násilí... Kromě agresivity některých mužů mohou násilnické chování ovlivnit také omamné látky v podobě alkoholu či drog. Někteří muži jsou agresivní jen pod vlivem těchto látek.“ (F)

„Příčinou násilí je od každého něco. Často jde o sebevědomí ženy, jelikož mnohé byly zneužívány již v dětství. Ony si myslí, že to tak má být. Znaly násilí již z dětství a berou to jako součást lásky. Dalším faktorem je chudoba.“ (D)

„Násilí je běžné ve všech společenských třídách, ale nejvíce je rozšířené u nejchudší vrstvy obyvatel. v případě bohaté třídy ženy obvykle zneužívání neoznámí kvůli hanbě a veřejnému ponížení... Čím jsou ženy bohatší [žijící v bohaté rodině – doktoři apod.] a stanou se obětí zneužívání, tím víc se tyto případy tají“ (F)

„Výskyt zneužívání záleží na ekonomické situaci žen, ale i na vzdělání. Ačkoli to může pomoci, problematika násilí se nevyřeší jen tím, že ženy budou vzdělané,

budou mít zaměstnání a budou nezávislé na příjmu muže. Příčinou násilí není jen chudoba, nalezneme jej i v bohatých rodinách, akorát se tyto ženy více stydí zneužívání oznámit“ (D)

„Ve zprávách, novinách, rádiích, je každý den případ zabitě, utýrané ženy či zneužívané ženy. Důvodem je to, že žena o svém trápení nikomu neřekla a mlčela. To nejdůležitější je násilí oznámit“ (A)

„To co velkou mírou ovlivňuje násilné chování v partnerském životě je závislost ženy na muži, jelikož žena často nepracuje [myšleno ve smyslu, že žena nemá zaměstnání a vlastní ekonomický příjem].“ (B)

Toto potvrzuje také respondent D, který dále jako příčinu násilí v rodině považuje machismus.

9.3.2. Role státu

Zákony na ochranu práv žen a prevenci násilí

Jednou z důležitých otázek je, zda se vůbec tímto problémem zabývá stát a jak je zneužívání žen ošetřeno v zákonech.

Informátor A říká, že *„v Nikaragui existují zákony, které ošetřují tento problém... [zneužívání žen]. Podle zákona mají ženy i muži vyrovnanou pozici, což se také postupem času zlepšuje. Zákon je nastaven tak, že pokud muž něco nezákonného udělá nebo řekne, může být dle práva stíhán.“*

To, že existují v Nikaragui zákony upravující problém zneužívání žen, potvrzuje také informátor B, který dále tvrdí, že *„role státu spočívá v implementaci zákonů a v kampaních o násilí na ženách... Přibližně 1 z 10 žen zkouší však zákon dokonce zneužít a to především za účelem získání alimentů od údajného otce dítěte.“*

„Stát nejčastěji reguluje problematiku placení alimentů, což je pro muže největším trestem. Pokud alimenty neplatí, jde do vězení. Zákonem je určeno, jak tvrdý trest je v těchto případech aplikován.... Do problematiky zneužívání žen stát nevidí a jako jediný nástroj, který aplikuje v boji proti tomuto fenoménu

je zákon, tedy trest pro násilníky“ (A) Podle tohoto informátora, stát předpokládá, že je dostačující problém zneužívání regulovat pouze zákony.

Takto také vyznívá svědectví dle zdroje D. *„Stát vydává zákony a ošetřuje problematiku zneužívání, placení alimentů a ochrany žen tímto způsobem. Jak jsou ve skutečnosti tyto zákony aplikovány, zda fungují a jsou v praxi k něčemu nápomocny, už do důsledku neřeší.“* Dále se stát o správné využití zákonů nestará a jinou pomoc v praxi údajně neposkytuje.

„Přestože v Nikaragui existují zákony, které upravují problematiku zneužívání žen a pokud je násilníkovi prokázána nezákonná činnost, je odsouzen a jde do vězení, kdy doba trestu je dlouhá v závislosti na závažnosti zločinu, činnost státu není efektivní, jelikož zákony neřeší vše a stát se o důsledky příliš nestará“ (E)

„Stát se problémem zneužívání žen zabývá, avšak měl by se o problematiku starat více a to především tak, že by měl zřídit azylové domy pro zneužívané ženy, jež momentálně v Carazo neexistují.“ (F)

Informátor C vypověděl, že problematikou zákonů ošetřující zneužívání žen se stát zabývá (dokonce v květnu 2013 měl být vydán nový zákon, což vypovídá o tom, že je toto téma aktuální). Na těchto zákonech stát často spolupracuje s pracovníky přímo z terénu a to konkrétně se zástupci z Comisaria de la Mujer y la Niñez.

Stejnou informaci o spolupráci státu a komisařství na tvorbě zákonů potvrzuje také informátor D, který dále vypovídá: *„tato komisařství vznikla také z nařízení, jež plyne za zákona, což má přímý důsledek, že se o problematice násilí více hovoří.“*

Přestože zákony existují, dle informátora B, se stát dále nezajímá o psychologickou pomoc ženě a její socializaci do běžného života potom, co projde celým koloběhem vyšetřování případu a soudním řízením.

Státní podpora organizací zabývajících zneužíváním a ochranou žen

Informátor B neví, zda nějakým způsobem stát podporuje domy, které se zabývají pomocí zneužívaným ženám, avšak neziskové organizace, které se věnují dětem, stát podporuje.

Toto tvrzení podporuje také výpověď informátora F, který tvrdí, že: *„v oblasti Carazo existují pouze azylové domy pro zneužívané děti (konkrétně ve městě Diriamba pro nezletilé dívky), nikoli však pro zneužívané ženy.“*

„Stát se finančně o organizace typu Casa de la Mujer nestará, nepodporuje je finančně ani jinak.“ (A) Ačkoli dále zdroj přiznává skutečnost, že dům pro ženy v San Marcos byl po revoluci této organizaci zdarma přenechán, jelikož byl prázdný a nebylo v plánu jeho jiné využití.

„Státní aparát by se měl více zabývat problémem zneužívání žen, a to především tak, že bude podporovat organizace a instituce, které jsou v přímé interakci s těmito ženami a zabývají se poskytováním pomoci zneužívaným ženám.“ (A)

9.3.3. Model rodiny v kontextu násilí

„Pro nikaragujskou společnost je typický machismus. Když jsou muži machisté, znamená to, že se k ženám chovají násilně.... Už když si muž bere ženu, tak si představuje, že ji vychová podle svých představ. Muži jsou přesvědčeni, že mají právo ženu bít, bijí i svoje děti, protože je také považují za svůj majetek. Ženu muž bije proto, že ji chce změnit podle své představy.“ (F)

„Machismus je faktorem, který ovlivňuje a formuje rodinu. Muž má silnější postavení, náleží mu v rodině první místo.“ (D)

„Muž v sociální roli otce je považován za hlavu rodiny“ (B)

„Muž minimalizuje hodnotu práce, kterou dělá žena a to i v případech, kdy má žena větší plat, než on. I přesto se muž staví do role živitele.“ (F)

„Muži, čím více mají žen, tím více k nim společnost vzhlíží s obdivem. A ženy? Čím více mají dětí, tím více jsou považovány za nezodpovědné. Toto způsobuje všudypřítomná machistická kultura smýšlení společnosti“ (D)

„Většina žen [se kterými byli v této instituci v interakci] nemá víc, než základní vzdělání a po základní škole otěhotní. Zůstanou pak doma.... Ve společnosti jsou hojně viděny svobodné matky s dětmi bez otců. O děti se pak starají babičky a svobodné ženy se snaží najít práci... Spíše výjimečné jsou případy, kdy se žena snaží ještě dostudovat. Pokud tomu tak je, pak přes týden chodí do práce a víkendu do školy. Děti často zůstávají v péči prarodičů.“ (D)

„Žena, když má manžela či partnera, je doma s dětmi, je závislá na ekonomickém příjmu pracujícího muže... Ženy v rodině při zneužívání psychicky velmi trpí, jelikož jsou pod stálým tlakem agresora a nemají se s problémem komu svěřit.“ (B)

„Poté co muž ženě ublíží (ať už fyzicky či psychicky), se často stává, že si své chování uvědomí a ženě se omluví. V podstatě to ale nic neznamená. Muž zůstane stejný a násilí se spíše stupňuje.“ (A)

„Jsou běžné situace, kdy po svatbě muž napíše dům pouze na svoje jméno, takže v případě jakýchkoli neshod potom vyhodí ženu z domu a to i přesto, že dům byl koupený za peníze obou. Ženě řekne, že na dům nemá právo. Práva žen v rodinném soužití nejsou v žádném případě respektována.“ (F)

„Pokud se násilí odehrává v rodině, děti bývají často svědky... Členové rodiny obvykle ví o všech problémech, které se uvnitř dějí.“ (E)

Jeden z problémů, který zmiňuje respondent A je, že „zneužívaná žena přenáší své pocity v rámci rodiny i na své děti, které násilí v rodině silně vnímají, což může negativně ovlivňovat také jejich vývoj a budoucí postoje. Děti mohou toto násilí přenášet dál, čímž se násilnosti a postoj ke zneužívání žen šíří dál.“

„Problém násilí v rodině může vyvolat u dětí to, že násilí vnímají jako samozřejmost (běžný model rodiny) a potom v dospělém věku následují příklad otce. Samozřejmě to ale může mít také opačný efekt. To znamená, že dítě si uvědomuje, že násilí je špatné a v dospělém věku se snaží o pravý opak - násilí se vyhnout.“ (F)

„Machismu napomáhají i samotné ženy, protože chlapečka vychovávají jinak, než holčičku. Dívky dělají domácí práce, musí poslouchat bratra.“ (E)

„Je zajímavé, že i přesto, že existuje machismus, hodně žen docílilo toho, že jsou na vedoucích místech, mají vysokou funkci, např. v politice či u policie. Ovšem tyto ženy bývají většinou svobodné, protože průměrný nikaragujský muž se těžko smiřuje s úspěšnou ženou, která vydělává více peněz než on.“ (E)

9.3.4. Role organizací a institucí

Funkce, postupy a působení organizací a institucí

Jedou z oblastí, na jejíž osvětu se komisařství soustředí nejvíce je otázka sexu a sexuálního zneužívání. (C)

„Sexuálně zneužitě ženy mohou na komisařství využít pomoc 2 soudních lékařů, z nichž 1 je žena a to kvůli případným psychickým problémům v případě vyšetření od mužského lékaře.... Provádí se také lékařské vyšetření agresora a zjistí se, zda došlo ke styku a zda je sperma jeho (zda došlo ke styku, se někdy dá zjistit pouze pomocí kalhotek ženy, při oznámení znásilnění si policisté vezmou vzorky sperma z prádla)... Se zneužitými ženami a dívkami pracuje především sociální pracovnice, která si s nimi povídá o tom, co se stalo, snaží se zjistit jak velké je prožité trauma, vysvětlí jim, jak by se měly zachovat, že je důležité vše ohlásit. Spolupráce je dlouhodobá aby byla oběť schopna se s prožitým traumatem vyrovnat... Pokud se jedná o nezletilé dívky, mohou být na základě posudku od psychologa umístěny do speciálního centra (do azylového domu na psychologickou léčbu), kde mohou zůstat a s vyšetřovatelkou daného případu dívka mluví až poté, co se zbaví těch nejhorších psychických následků... Stejně tak svědčit může až po přípravě s psychologem... Po rozhovoru s psycholožkou se sepisuje zpráva, ve které se v případě domácího násilí rozebírají vztahy v rodině, co se stalo a proč se to stalo. Toto se společně s lékařskou zprávou sepisuje až po tom, co se provede inspekce na místě činu. Inspekci na místě činu provádí policejní specialista... Stává se také, že se na zneužívání přijde nepřímo, když žena přijde do nemocnice s nějakými zdravotními problémy.... i když ještě není případ uzavřený, jdou agresori při dostatku důkazů do preventivní vazby na 3 měsíce.

Mají k dispozici právního zástupce. Když násilník uteče, ještě než ho policie zadrží, je vydán příkaz k zadržení, jakmile se vypátrá, je zadržen na 6 měsíců... Zda půjde agresor do vězení či nikoli rozhoduje soudce... v některých případech může soud vydat příkaz, aby agresor docházel na pravidelnou psychologickou léčbu. Ovšem, když se nedostaví, tak se nic neděje.“ (E)

Stejný postup potvrzuje také zdroj D, který tvrdí: „když přijde žena na komisařství, nejprve se jí ujme psycholog a jde na vyšetření k lékaři (který je obvykle přítomný na komisařství). Pak teprve, dle psychického stavu, jde popřípadě podat svědectví policejnímu komisaři. Ten vyšetřuje, co se stalo a pošle spis na Ministerio Público.“

„V každé čtvrti je policista a každý je povinen si svůj okrsek pohlídat a to i z hlediska výskytu domácího násilí. Policista je tedy zodpovědný nejen za krádeže a jiné přestupky, ale i za domácí násilí odehrávající se v jeho okrsku. Policisté také někdy potřebují psychologickou pomoc, kvůli častým případům násilí, které musí řešit. i pro ně jsou organizovány setkání s psychologkou... V každém okrsku, kde je zjevný častý výskyt domácího násilí, je vyvíjena značná snaha o založení dalšího komisařství, aby to ženy měli blíže a násilí oznamovaly.“ (E)

„Právní poradkyně, psychologky i sociální pracovníce musí být velmi dobře zaškolené, aby byly schopné obětem násilí pomáhat.“ (E)

„Násilí je čím dál více a neděje se jen na ženách a dětech, ale také na mužích [ačkoli v jiné podobě]. Muži se mohou cítit neuspokojení, když je žena příliš zaměstnaná a neposkytuje muži dostatek pozornosti. v těchto případech s nimi také pracují psychologové, jedná se asi o 10 % případů z celkového počtu poskytované pomoci a poradenství.“ (A)

Kromě práce s ženami a dětmi se v Casa de la Mujer soustřeďují také na práci s muži, ale pouze v případech, že se jedná o emocionální či verbální násilí na ženách. „Pokud žena toto mužovo chování oznámí, sjedná se s mužem schůzka a snažíme se mu vysvětlit, co si k ženě může a nemůže dovolit. Pokud se jedná o fyzické násilí, s takovými muži již psycholog nepracuje, podává se

trestní oznámení... Pokud je muž pouze agresor, pracujeme s ním. Pokud je to násilník, jde do vězení. Pokud má jen tendence k násilí, pracuje s ním psycholog.“ (A)

„V poslední době se v celostátním měřítku komisařství snaží klást důraz na to, aby se setkání s odborníky nezúčastňovaly pouze ženy, ale také muži, aby jim bylo vysvětleno, že se různé problémy dají řešit verbálně a ne fyzickým násilím, vysvětlit jim, že musí být trpělivější.“ (E)

Vzájemná spolupráce organizací a institucí

Klíčovou roli při řešení násilností páchaných ve společnosti vždy sehrává vzájemná provázanost všech zainteresovaných skupin a předávání informací a know-how mezi nimi. Proto byla součástí výzkumu také otázka týkající se této oblasti.

Patrná spolupráce probíhá mezi komisařstvími a institucí Ministerio Público. Jak uvádí informátor B, *„pokud přijde žena na Ministerio Público oznámit zneužívání, je svěřena nejprve do péče psycholožky na oddělení nejbližšího komisařství... Potřebujeme také pomoc policie, aby zabránila agresorovi v páchání dalších násilností. Policie ho může zatknout, uvalit na něj vazbu... Spolupráce probíhá také mezi institucí Ministerio Público s institucí Centro de Salud, kam jsou odkazovány ženy k pravidelným skupinovým sezením s licencovaným psychologem.“*

„Pracovníci Ministerio Público ví o přednáškách probíhajících v domovech pro ženy a může ženy odkázat na tuto organizaci.“ (B)

Casa de la Mujer spolupracuje i s jinými dobrovolnickými organizacemi a to dle informátora A *„především tak, že si vyměňují informace, nové postupy a techniky, jak s ženami, dětmi i muži pracovat. Spolupracují také s Ministerio Público a Comisaria de la Mujer y la Niñez a to ve smyslu odborného poradenství a konzultací, pokud mají nějaké nové postřehy, znalosti, předávají si je mezi sebou. Ženy si mezi sebou nepředávají. Žena jde tam, kde to má nejbližší.“*

„GIZ – německá dobrovolnická organizace, dále španělské a holandské neziskové organizace spolupracují s Casa de la Mujer, Ministerio Público, Ministerio de la Familia, snaží se je koordinovat... Mnoho zahraničních neziskových organizací spolupracuje s komisařstvím“ (D)

To, že mnoho těchto organizací spolupracují s komisařstvím, potvrzuje také informátor E, který dále dodává informace o spolupráci s ministerstvem zdravotnictví a školství. *„Spolupráce s ministerstvem školství probíhá v podobě vzdělávání rodičů a žáků ohledně problémových otázek ve vztahu k ženám. Dále v koordinaci spolupracujeme s ministerstvem pro rodinu a zdravotnictví v případech, kdy zneužívané ženy potřebují následnou psychologickou péči a s neziskovými organizacemi a nevládními organizacemi spolupracujeme na přednáškách pro veřejnost.“*

„Komisařství spolupracují s organizacemi, které pořádají přednášky na školách o problému zneužívání a fenoménu machismu.“ (F)

Informátor D vylučuje spolupráci s církvemi i to, že by zaznamenal pomocnou aktivitu ze stran církví v otázce problematiky násilí na ženách.

Vzhledem k tomu, že ve spleti výpovědí o vzájemné spolupráci pouze na základě čteného textu je velmi složité se zorientovat, v kapitole výsledky a diskuze je obrázek č. 3, který znázorňuje vzájemnou provázanost založenou na výpovědích informátorů.

Výsledky činnosti organizací a institucí, šíření informací a osvěta

Informátor B jako výsledek snahy svého týmu vidí, že za dobu existence komisařství se tato instituce dostala více do povědomí místních rezidentů. Čím více žen se dozvídá o fungování těchto institucí, tím více žen se na ně obrací. O problematice násilí se více mluví ve společnosti a také jsou vydávány články v novinách, které se snaží o osvětu.

Úspěšnost organizace Casa de la Mujer je dle respondenta A těžké popsat statisticky, ale jsou citelné rozdíly. *„Ženy už nesedí jen doma, ale zúčastňují se*

kurzů, hledají si práci. Společnost se mění. Organizace jsou těmi, co vidí do života žen“

„Ženy se v poslední době více prosazují a nebojí se násilí oznámit, protože vědí kam jít. Dříve o zneužívání spíše mlčely.“ (B)

„Šíření informací probíhá především mezi ženami samotnými v běžné interakci. Řeknou si mezi sebou, jaké mají zkušenosti s danou organizací či institucí a tím pádem se na ně neváhá obrátit další žena.“ (A)

Šíření informací o Casa de la Mujer pomocí oficiálních webových stránek neprobíhá, nemají své webové stránky, ale mají své fórum, tvrdí informátor A.

„Ženy mají v každém městě mezi sebou síť propagátorek ochrany žen před násilím. Tím že jsou přítomné, lidé si jich všímají a nebojí se s nimi spolupracovat, říci jim o případu zneužívání. Propagátoři by si měly všímat domácího násilí a informovat o něm. Osoby, které toto provádějí, jsou většinou dobrovolníci nebo bývalé oběti domácího násilí, jejichž případ dopadl dobře.“ (E)

Osvěta dle informací respondenta A probíhá pouze uvnitř organizace Casa de la Mujer. Aktivně neoslovují potenciální zájemce z venčí, ale pomáhají těm, kteří přijdou za nimi.

Za klíčové při šíření osvěty považuje zdroj D kladení důrazu na prevenci a na znalost zákonů.

„Interakce s okolím, mimo instituci [Comisaria de la Mujer y la Niñez] probíhá tak, že chodíme na školy, kde se snažíme vyvrátit smyšlení o machistických mužích jako správném modelu fungování rodiny.“ (D)

Toto potvrzuje také zdroj F a E, kteří říkají, že existují preventivní povídání na školách, kterých se účastní. Tam se dle informátora E snaží bojovat proti tomu, aby se jinak vychovávali holčičky a kluci. *„Bude hodně těžké machismus vymítit, je těžké proti němu bojovat. Je ve společnosti příliš zakořeněn.“*

9.3.5. Společenské tabu

Podle internetového serveru Lencyklopedie se pod pojmem tabu skrývá cosi zakázaného, chráněného, nepřípustného.

Urban (2011) definuje tabu jako: „vše, co je ve společnosti (kultuře) považováno za tak špatné (nežádoucí, zavrženíhodné a zvrhlé, tj. i zakázané), že se o tom raději ani nemluví. Dělá se jako by daná věc (forma chování) ani neexistovala, neboť je v přímém rozporu hned s několika sociálními normami najednou (právními, náboženskými, estetickými, etickými a podobně).

Informátor A nepovažuje z hlediska osvěty za tabu nic. *„Mluvíme s lidmi o všem – homosexualitě, sexualitě, AIDS. Avšak ve společnosti jako takové panuje jako největší tabu AIDS. Lidé se ho bojí, a proto se o něm nemluví.“*

„Dříve ve společnosti panovalo tabu ohledně homosexuality. Nyní je tabu spíše AIDS. Lidé se o tom bojí mluvit, aby se nenakazili.“ Potvrzuje informátor B.

„Stále ožehavou otázkou jsou práva homosexuálů a jejich ochrana, ačkoli zákony zaštiťující práva homosexuálně orientovaných jedinců zde máme... Pracujeme také s otázkou AIDS, ale nepovažujeme to za tabu.“ (D)

10. Výsledky šetření a diskuze

Na základě informací získaných ze semi-strukturovaných interview bylo zjištěno, že si je nikaragujská společnost násilí na ženách vědoma. V kontextu místních podmínek se však problematika jeví jako složitá. Nicméně snaha vynakládaná na její řešení je evidentní. Otázkou zůstává, proč se v oblasti Carazo nedaří situaci usměrňovat úspěšněji, jak tomu je například v hlavním městě Managua. Příčinou může být kupříkladu vyšší koncentrace vzdělaných obyvatel v hlavních a velkých městech, kde se nacházejí univerzity a kde se obvykle formují nové směry. Ve větší komunitě je také snazší najít spoluobčany s podobnými zájmy.

Společnost za zneužívání považuje omezování práv žen. Násilí je ve společnosti vnímáno již od psychického nátlaku, jež zahrnuje emocionální a verbální útoky, až po fyzické napadání. Nejčastěji ženy řeší problematiku neplacení alimentů, dále se často vyskytují případy znásilnění, které jsou na rozdíl od psychického násilí snadněji prokazatelné. Obě tyto podoby zneužívání (fyzické a psychické) se často vyskytují v rámci domácího násilí vedle případů sexuálního zneužívání a ekonomického nátlaku.

Faktory, které ovlivňují výskyt násilí, jsou různé. Informátoři nejčastěji zmiňovali chudobu a způsob výchovy, jež je aplikovaná s podtextem machismu. Kromě těchto faktorů se respondenti shodli na tom, že se jedná o kombinaci více proměnných, ke kterým dále patří i vzdělání nebo místo bydliště (vyšší pravděpodobnost výskytu násilí je v rurálních oblastech a u méně vzdělaného obyvatelstva). Pokud se násilí odehrává v bohatších rodinách, hraje zde roli také stud ženy plynoucí z případného odhalení zneužívání.

Ačkoli jsou fyzické podoby násilí jednodušeji prokazatelné (než psychické násilí), pokud dojde ke znásilnění za tmy, je velmi obtížné pachatele vypátrat. Některé ženy také maskují následky fyzického násilí pod oblečení, nebo jsou bity na místech, které nebývají pod oblečením viditelná. Komplikace při řešení případů zneužívání žen způsobuje také neznalost obětí, jaké mají možnosti

řešit situaci (především u mladých dívek) a vzdálenost pomoci (policistů, psychologů, lékařů, právníků) pro ženy na samotách a vesnicích. To že neexistují v oblasti Carazo azylové domy pro ženy způsobuje značné problémy při řešení případů domácího násilí, jelikož ženy se obávají dalších násilností a často si podání trestního oznámení rozmyslí. Rodinné vztahy společně se ztrátou peněžních příjmů jsou dalšími důvody, jež ovlivňují ženu v rozhodování se o udání násilí v domácnostech.

Na základě statistiky počtu ohlášených případů v poměru na počet obyvatel se region Carazo považuje za nejvíce postiženou oblast násilím na ženách v Nikaragui. Nejvíce případů se vyskytuje ve městech Diriamba (49 % případů zneužívání z celé oblasti) a Jinotepe (32 %). To, že se zde vyskytuje, tak vysoký počet případů, dle informátorů dosvědčuje také to, že se lidé v poslední době naučili případy zneužívání ohlašovat. Tabulka níže dokumentuje počet ohlášených případů zneužívání žen v oblasti Carazo ke konci roku 2011.

Oblast	Počet ohlášených případů	Počet vyřešených případů	Úspěšnost řešení v %	Ohl. příp. k celk. počtu ohl. příp.	Počet obyvatel v oblasti
Carazo	1 766	1 441	82	x	166 073
Diriamba	868	732	84	49,15	57 542
Dolores	64	46	72	3,62	6 761
El Rosario	51	47	92	2,89	5 317
Jinotepe	562	449	80	31,82	42 109
La Conquista	4	3	75	0,23	3 777
La Paz de Carazo	27	22	81	1,53	4 657
San Marcos	135	103	76	7,64	29 019
Santa Teresa	55	39	71	3,11	16 891

Tab. 3 Počet ohlášených a vyřešených případů

Zdroj: archiv autora

Statistiky potvrzují, že nejhorší situace panuje ve městech Diriamba a Jinotepe. Bohužel z této statistiky není možné určit, kolik žen z celkového počtu žen

v oblasti má zkušenost se zneužíváním, jelikož jsou k dispozici pouze data o počtu obyvatel bez rozdělení na mužskou a ženskou populaci.

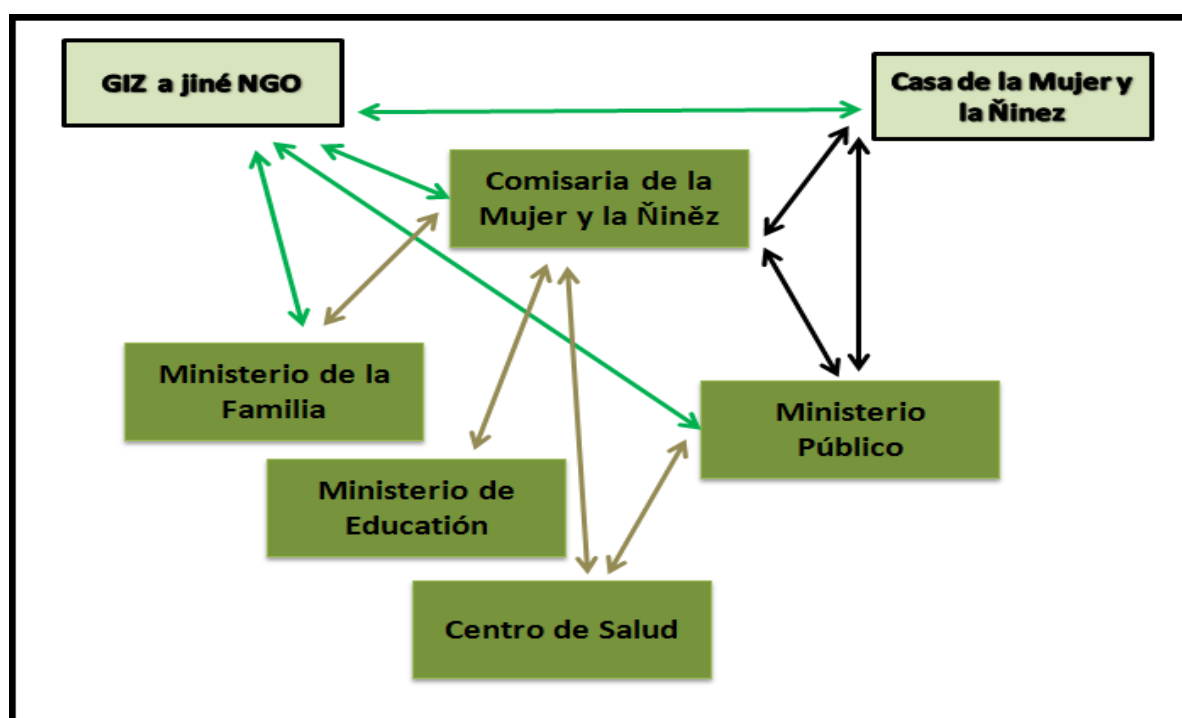
Co se týče angažovanosti státu a jeho role v řešené problematice, informátoři se shodli na tom, že existují zákony, jež ženám přisuzují stejná práva a postavení, jako mužům a chrání je před násilníky či nezodpovědnými muži, například v podobě zajištění finanční podpory (alimentů). Dokonce jsou i případy, kdy ženy zkouší tohoto zákona zneužít ve svůj prospěch. To, že ale pouze zákony nestačí a je třeba dohlížet na jejich účinky a dopady a také skutečnost, že chybí podpora organizací, které se zabývají pomocí ženám, to stát zatím neřeší. Pravdou je, že v případě spolupráce neziskových organizací s vládnoucími politickými subjekty by při změně politického režimu mohly dané organizaci vzniknout problémy s prokazováním jejich nezávislosti, aby mohla organizace dále fungovat. Pokud tedy vláda tyto organizace nijak nepodporuje, můžeme předpokládat, že nebudou trnem v oku ani novým politickým uskupením a vládnoucím stranám. Na základě vlastního pozorování může být také otázka zdánlivého nezájmu ze strany státu o situaci zneužívaných žen vysvětlena tím, že jsou v zemi v současné době stále řešena důležitější témata jako povinná školní docházka či nezaměstnanost a tudíž je problematika násilí na ženách odsouvána na vedlejší kolej. Logicky, pokud žena neumí číst, plakáty, jež informují například o kampani a schůzkách žen řešící toto téma, jsou zcela neefektivní.

Všudypřítomný fenomén machismu dle informátorů ovlivňuje také formování rodiny a sociálních rolí. Muž je stavěn do pozice hlavy rodiny, dělá důležitá rozhodnutí, je dominantní, asertivní, prezentuje svoji sílu a moc při demonstraci svých pravomocí, ačkoli přitom mohou být porušována práva žen. Děti jsou vychovávány odlišně na základě pohlaví, kdy dívka musí být poslušná také vůči svému bratrovi. Ženy jsou popisovány jako spíše submisivní a také se často nechávají živit svými partnery. Avšak jsou považovány za jádro rodiny. V Nikaragui můžeme narazit na spoustu feministických organizací a uskupení, kde se soustředí ženy, které touží po vzdělání a prosazují svá práva, aby

dosáhly stejného postavení jako muži. Jak nás ale informoval jeden z respondentů, tyto ženy často nebývají stejně úspěšné v osobním životě, jelikož nikaragujští muži takové ženy vedle sebe těžko snáší. Z těchto informací vyplývá, že zde chybí jakýsi střední proud, který představuje ženy toužící po vzdělání a respektu, avšak nikoli na úkor úspěchů v osobním rodinném životě.

Není výjimkou, že svědky násilí mohou být také děti, což zajisté ovlivňuje jejich další formování, postoje a názory a v budoucnu. Informátoři se shodli na tom, že děti vyrůstající v těchto rodinách mohou být v dospělosti buď stejně násilnickí ke svým ženám, nebo naopak mohou trauma z dětství přenést do své rodiny v podobě ochránářských pudů a péči o svoji vlastní rodinu.

Následující obrázek ukazuje jednotlivé vazby, jakými jsou propojeny zainteresované organizace a instituce řešící zneužívání žen v regionu Carazo.

Obr. 3 Vazby spolupracujících organizací.

Zdroj: archiv autora

Světlejší barvou jsou vyznačeny organizace, jež nejsou zřízeny z iniciativy státu a jsou na něm prakticky nezávislé. Jedná se o nevládní organizace (NGO) a jiné neziskové organizace jako je například GLZ působící v Nikaragui a dále domy pro ženy (Casa de la Mujer). Tmavší barvou jsou pak znázorněny instituce, jejichž zřizovatelem je stát. Černými šipkami jsou zvýrazněny vztahy mezi organizacemi, s jejichž zástupci byl proveden řízený rozhovor, a kde byly zjištěny vzájemné vazby. Ty jsou založeny především na předávání si nových informací a zkušeností, popřípadě se jedná o domluvu skupinových sezení a podobných projektů. Zelenými vazbami je pak vyznačen vliv NGO a jiných neziskových organizací, které se snaží ovlivňovat a koordinovat činnost státních i nestátních institucí řešící tuto tematiku. Společně si vyměňují informace a ve spolupráci s komisařstvími pořádají přednášky pro veřejnost. Tyto vazby jsou však potvrzeny pouze ze stran navštívených organizací, stejně jako vazby vyznačeny světle hnědou barvou, které pak znázorňují vzájemné propojení státních institucí (pozn. propojení např. mezi Centro de Salud a Ministerio de la Familia se tímto nevylučuje, ale pouze nebylo předmětem zkoumání, není potvrzeno, a proto není znázorněno). Ministerio Público stejně jako komisařství úzce spolupracuje s Centro de Salud, kde se pořádají skupinová sezení pro zneužívané ženy, komisařství pak dále kooperují se zbylými 2 znázorněnými institucemi a to v podobě vzdělávacích akcí, informování dětí i rodičů, odborném poradenství atd. Důležité je podotknout, že vazby nebyly zkoumány z hlediska intenzity a proto jsou jednotlivé spojující křivky znázorněny vždy stejnou tloušťkou.

Hlavním úkolem zainteresovaných organizací a institucí je bezesporu pomoc obětem násilí, ať už se jedná o pomoc psychologickou, právní, policejní či lékařskou. Z nařízení státu probíhá v Nikaragui vyšetřování trestných činů, je možné násilníka uvěznit, jsou zřízena centra následné psychologické péče (i pro agresory, ovšem pouze pokud se jedná o lehké případy násilí). V poslední době je vyvíjena snaha zapojit muže do řešení problematiky násilí na ženách, změnit zaběhlé staré modely rozdílné výchovy dětí a šířit osvětu o právech žen

a znalost zákonů. Informátoři se shodují, že společnost o problematice mluví více než dříve, vydávají se články v novinách, pořádají se schůzky, společné akce, aby byl problém zneužívání více propagován a lidé se pak na pomocné instituce a organizace více obrací. Obecně se dá říci, že pokud nebude problém násilí na ženách vnímán jako tabu, může to pozitivně ovlivnit rozpačité ženy při rozhodování, zda se s problémem někomu svěřit, nemlčet a být v těchto otázkách více aktivní a podnikavé. Za tímto účelem se také pořádají povídání s dětmi a rodiči na školách, informace se přenáší také pomocí ženských fór. Tabu ve společnosti dle některých respondentů představuje pouze AIDS, jelikož se lidé bojí nákazy touto nemocí a částečně se stále řeší problematika homosexuality a práv homosexuálů, ale tato otázka z hlediska tabu se zdá být spíše překonaná.

Diskutabilní se může jevit skutečnost, že všemi oslovenými informátory byly pouze ženy a není zde zastoupen názor mužské populace. Rozhodně se nejednalo o záměrný výběr a samotné vyhledání zainteresovaných odborníků a sjednání schůzek bylo časově i organizačně velmi náročné. Vzhledem k obsahu řešené problematiky je logické, že natolik intimní otázka, jako je problematika zneužívání, je z psychologického hlediska snadněji řešitelná s osobou stejného pohlaví. Proto při návštěvách jednotlivých institucí a organizací byly v pozicích, které přijdou do osobního kontaktu se zneužívanými ženami, právě ženy. Stejně tak počet informátorů se může zdát jako nedostatečný, avšak interview bylo provedeno s těmi nejdůležitějšími odborníky zabývající se řešenou problematikou, kteří se v oblasti Carazo nacházeli, a kteří o této problematice měli zjevně velký přehled vzhledem k mnohaletým pracovním zkušenostem s oběťmi násilí. Stejně tak celý výzkum byl časově omezen na dobu pouhého jednoho měsíce, kdy bylo nutné nejprve vypátrat existující instituce a organizace v regionu Carazo, oslovit místní experty a domluvit si s nimi schůzku, popřípadě i prohlídku zázemí dané organizace. Také ne všechny zainteresované instituce v problematice násilí na ženách se nacházejí v regionu Carazo a proto nebylo možné je navštívit.

11. Závěr

Závěrem lze konstatovat, že v nikaragujské společnosti je velmi znát machismus, který je zakořeněn hluboko v historii tohoto národa, což vyplývá nejen z odborných publikací, ale i z osobního šetření. Jedná se o tak zažitý vzorec chování, který není snadné usměrňovat či dokonce vymítit. Otázkou je, jestli by nikaragujská společnost bez tohoto jevu neztratila součást své kultury a zda by byla schopna vůbec fungovat.

Na základě osobního šetření je možné říci, že v Nikaragui existují instituce a organizace, které se zabývají problémem zneužívání žen a že jsou ve svých činnostech ve vzájemné kooperaci. Velmi pozitivně se jeví jejich snaha o šíření osvěty, čemuž lze přisuzovat i to, že společnost o násilí páchaném na ženách ví a je jí obecně vnímáno jako problém. K řešení této problematiky se snaží přispívat také stát. Zda je snaha o regulaci účinná je velmi obtížné určit vzhledem ke komplexnosti a provázanosti celé problematiky. Nicméně situace týkající se zneužívání žen může být v každém z nikaragujských regionů jinak intenzivní a informace z výzkumu v oblasti Carazo by neměly být zobecňovány na celou společnost.

Jak již bylo zmíněno výše, každá kultura může vnímat násilí jinak, a proto nelze situaci v Nikaragui hodnotit z naší perspektivy ale v kontextu místním. Pro mnohé z nás je nepředstavitelné, že by žena zůstala v domácnosti s násilnickým mužem. Naopak nikaragujské ženy mohou k dominantním mužům vhlížet s obdivem i zájmem. Otázkou je, zda v takovém případě ženy vnímají, že je na nich násilí pácháno a nepovažují agresivní chování za nedílnou součást svých mužů a životů a nejsou potom schopny uvědomit si, kdy už násilí překračuje pro ně „nesitelnou míru“. Možná by pro ně submisivní muž dokonce nebyl atraktivní. Osobně mám na základě terénního výzkumu pocit, že je ze stran žen více řešen problém neplacení alimentů, než partnerské násilí. Není vůbec jednoduché hodnotit takto citlivou problematiku, jakou je domácí či

partnerské násilí, navíc pokud se jedná o kulturu, která se diametrálně liší od té naší.

Nicméně je zřejmé, že ačkoli by měla existovat určitá obecně platná definice toho, co je považováno za násilí na ženách, je nutné se na společnost dívat v širším kontextu souvislostí a historických událostí. Avšak je vždy nutné určit hranice, jelikož chování, které omezuje ženy jednat a rozhodovat se svobodně, nesmí být společností akceptováno.

12. Resumé

Diplomová práce se věnuje výzkumu násilí na ženách v Nikaragui. Zkoumá obecné příčiny i rizikové faktory a dává do kontextu již publikované skutečnosti a statistiky s vlastním šetřením v oblasti Carazo. Obsahuje nejen popis historických skutečností, jež jsou relevantní k danému tématu, ale i současný stav, který je dále rozpracován pomocí terénního výzkumu. Ten se věnuje jak obecným otázkám, jako co je ve společnosti považováno za násilí, jak je vnímáno, jak je intenzivní, jak je problém řešený státem, jak je vnímán rodinami atd., tak dále blíže zkoumá zainteresované subjekty v dané problematice a jejich vazby.

Výstupem práce jsou jednak závěry plynoucí z vlastního šetření, tak splnění cíle diplomové práce v podobě podání objektivních informací za pomoci vysvětlení klíčových pojmů a objasnění problematiky násilí na ženách za pomoci výsledků interview s odborníky, kteří jsou s oběťmi násilí v denní interakci.

Díky výzkumu, který se uskutečnil přímo v Nikaragui bylo potvrzeno, že se problematice věnují jednak místní státní instituce i nestátní organizace a že se v otázce ochrany žen před násilím angažuje také stát. Stejně tak bylo zjištěno, že i nikaragujská společnost násilí vnímá a považuje ho za problém.

Závěrem je možné konstatovat, že se jedná o velmi komplexní otázku, kterou je třeba řešit v úzké souvislosti s danou kulturou. Nicméně jako každému jinému tématu zasvěcenému lidským právům a svobodám, by měla být věnována dostatečná vážnost a pozornost.

13. Summary

This thesis is concentrated on research about violence against women in Nicaragua. It examines the general causes and risk factors and puts into context already published facts and statistics with personal investigation in region of Carazo. It contains not only a description of historical facts that are relevant to the topic but also the current situation which is developed through field research. It covers both general issues such as what is seemed as a violence; what is the intense of the violence; how is the problem solved by the state; how is the problem perceived by families etc. and also it explores stakeholders and their linkages.

Outcome of this work are conclusions from personal investigations and fulfillment of the aim of this thesis. Objective information were written using explanations of key terms and clarification of issues about violence against women that were discovered thanks to results of interviews with experts who are in daily interaction with victims of violence.

Thanks to the research which took place in Nicaragua was confirmed that local government institutions and non-governmental organizations pay attention to this problem and that the issue of protecting women against violence is also solved by the state. It was also found that Nicaraguan society knows about violence and feels it as a problem.

In conclusion we can say that this is a very complex question that needs to be solved in close relation with the culture. However like any other topic concentrated on human rights and freedoms should be given sufficient respect and attention.

14. Použité zdroje

AFSHAR, H. *Women and politics in the Third World*. New York: Routledge, 1996. ISBN 04-151-3861-2.

ALMÉRAS, D., R. BRAVO, V. MILOSAVLJEVIC, S. MONTAÑO & M. NIEVES RICO. *Violence against women in couples*. Santiago, Chile: Printed in United Nations, 2004. ISBN 92-1-121524-2.

ARCINIEGA, G. M., T.C. ANDERSON, Z. G. TOVAR-BLANK & T. TRACEY. *Towards a fuller conception of machismo: Development of a traditional machismo and caballerismo scale*. Journal of Counseling Psychology. 2008, č. 1. DOI: 10.1037/0022-0167.55.1.19. Dostupné z: <http://goo.gl/CnFOH3>

BABB, F. E. & N. CRASKE. *After the Revolution: Neoliberal Policy and Gender in Nicaragua*. Texas: University of Texas Press, 2001. ISBN 10.4324/9780203004890.

BANDURA, A. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman, 1997. ISBN 07-167-2850-8.

BELL, K. M. & A. E. NAUGLE. *Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework*. Clinical Psychology Review. 2008, č. 7. DOI: 10.1016/j.cpr.2008.03.003. Dostupné z: <http://goo.gl/mPF3C9>

BERKOWITZ, L. *Aggression: Its Causes, Consequences and Control*. New York: McGraw Hill, Inc. 1993. ISBN 9780070048744

BOSE, CH. E. & E. ACOSTA-BELÉN. *Women in the Latin American development process*. Philadelphia: Temple University Press, 1995. ISBN 15-663-9293-4.

Carazo (Department, Nicaragua) - population statistics, map and location. *City Population - Statistics; Maps of the Major Cities, Agglomerations; Administrative Divisions for all Countries of the World* [online]. 2014 [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/dMH7Og>

Carazo, Nicaragua - ViaNica.com. *ViaNica.com* [online]. 2012 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://goo.gl/rQ5gcx>

CEBALLOS, M. V. *Machismo: A culturally constructed concept*. Fresno, [online]. California State University Fresno 2013. [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/ZJqkJO>

Central Intelligence Agency. *The World Factbook* [online]. 2014 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://goo.gl/FT71NB>

CONNELL, R. *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Cambridge: Policy Press, 1998. ISBN 07-456-0468-4.

CRAHAN, M. E., J. NASH & H. I. SAFA. *Sex and Class in Latin America*. New York: Praeger, 1980. ISBN 10.2307/2513093.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

ELLSBERG, M. C., R. PEÑA, A. HERRERA, J. LILIESTRAND, A. WINKVIST. *Candies in hell: Domestic violence against women in Nicaragua, Managua*, [online] Umeå: Umeå University 1996 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/LIWz6F>

ELLSBERG, M. C. *Women's strategic responses to violence in Nicaragua*. Journal of Epidemiology. 2001, č. 8. DOI: 10.1136/jech.55.8.547. Dostupné z: <http://goo.gl/MxGcMv>

ESTRADA, F., M. RIGALI-OILER, G. M. ARCINIEGA & T. J. G. TRACEY. *Machismo and Mexican American men: An empirical understanding using a gay sample*. Journal of Counseling Psychology. 2011, č. 3. DOI: 10.1037/a0023122. Dostupné z: <http://goo.gl/pQ2COK>

Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů. Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005. ISBN 80-863-4802-4.

FLITCRAFT, H. A., M. S. HANDLEY, K. M. HENDRICKS-MATTHEWS, V. S. MCLEER, C. WARSHAW, E. CARMEN, F. R. JONES, M. R. POWSNER, A. ARBOR, P. SALBER, A. D. STAR, L. R. BROWN, R. CONLEY, S. KALOUSDIAN, D. M. RSMAN, M. WITER. *Diagnostic and treatment guidelines on domestic violence*, American Medical Association, 1992, PMID: 1341587. Dostupné z: <http://goo.gl/8Mm4hL>

HARWAY, M., R. GEFFNER, D. IVEY, P. M. KOSS, C. B. MURPHY, S. J. MIO & M. J. O'NEIL. *Intimate Partner Abuse and Relationship Violence*. [online]. Washington DC, American Psychological Association 2006 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/2OoDyc>

HARWAY, M. & M. J. O'NEIL. *What causes men's violence against women?* CA: Sage Publications 1999. ISBN 0-7619-0619-3

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2012. ISBN 80-262-0219-8.

HEUVEL S., WOOD M., *Crossing the Divide, Exploring How Leadership Practitioners Can Use the Hofstede Model to Improve Cross-Cultural Leadership Competencies* [online]. Virginia, Christopher Newport University, 2010. Dostupný z: <http://goo.gl/JvmbUh>

ISBESTER K. *Still Fighting. The Nicaraguan Women's Movement*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press; 2001. ISBN 9780822972280

JEWKES, R., P. SEN & C. GARCIA-MORENO. *Sexual Violence. World Report of Violence and Health*. [online]. Geneva, Switzerland: The World Health Organization 2002 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/Zcbq88>

KRUG, E., L. DAHLBERG, J. A. MERCY, A. B. ZWI & R. LOZANO. *World Report of Violence and Health*. [online]. Geneva, Switzerland: The World Health Organization. 2002 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/mNeHFS>

KÜPPER, B. & A. ZICK. *Inverse gender gap in Germany: Social dominance orientation among men and women*. International Journal of Psychology. 2011, č. 1. DOI: 10.1080/00207594.2010.491121. Dostupné z: <http://goo.gl/bcf7Uk>

LAMB, M. E. *The role of the father in child development*. Hoboken N.J: Wiley, 2004. ISBN 978-047-1690-436.

MENTE, D. B. *NTC's dictionary of Mexican cultural code words*. Lincolnwood: NTC Pub. Group, 1996. ISBN 08-442-7959-5.

MORRISON, A. R. & M. B. ORLANDO. *The costs and impacts of gender-based violence in developing countries: Methodological considerations and new evidence* [online]. Washington, DC: World Bank 2004 [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/ZVfFPd>

MORRISON, A. R. & M. L. BIEHL. *Too close to home: Domestic violence in the Americas*. Washington DC: Johns Hopkins University Press, 1999. ISBN 18-869-3844-X.

National Sexual Violence Resource Center [online] 2004. *Global perspectives on sexual violence: Findings from the World Report on Violence and Health*. Dostupné z: <http://goo.gl/O01l3D>

Nikaragua | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://goo.gl/hQBDMY>

ÖNGEN, D. *Attitudes towards women: A Study of gender and Academic Domain Differences in a Sample of Turkish University Students*. *Social Behavior and Personality: an international journal*. 2006, č. 5. DOI: 10.2224/sbp.2006.34.5.467. Dostupné z: <http://goo.gl/Om6UFu>

PERILLA, J. L. *Domestic Violence as a Human Rights Issue: The Case of Immigrant Latinos*. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*. 1999, č. 2. DOI: 10.1177/0739986399212001. Dostupné z: <http://goo.gl/btoU9r>

PETTMAN, J. J. *Worlding Women: A Feminist International Politics*. Londýn: Routledge, 2005. ISBN 1134744900.

PIKÁLKOVÁ, S., J. BURIÁNEK, M. LINKOVÁ, A. CERVINKOVÁ, K. SALADOVÁ, B. TUPÁ, J. VOŇKOVÁ, & M. HUŇKOVÁ. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISBN 80-7330-054-0.

ROTHMAN, E. F., A. BUTCHART & M. CERDÁ. *Intervening with Perpetrators of Intimate Partner Violence*. Geneva: World Health Organization, 2003. ISBN 92 4 159049 1.

Rural Poverty Portal. *Rural Poverty* [online]. 2005-2009 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://goo.gl/ZtqOaJ>

STRAUSS, A. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-858-3460

Tabu. *Encyklopedie: on-line slovník náboženství, filozofie a dalších humanitních oborů* [online]. 1999 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://goo.gl/IXEGyt>

The Nicaraguan Family In A Time Of Transition. *Revista Envíacute* [online]. 1981-2013 [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://goo.gl/MubEk1>

TORRES, S. & V. MARIANO. *Intimate Partner Violence in Nicaragua*. León: Universidad Nacional Autonoma de Nicaragua, UNAN-León, 2011. ISBN 978-91-7459-169-9.

TJADEN, P. & N. THOENNES. *Extent, Nature, and Consequences of Intimate Partner Violence*. [online]. Washington, DC: US Department of Justice, Office of Justice Programs 2000 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/g0e6Dt>

VALLADARES E, R. PEÑA, L. A. PERSSON, U. HÖGBERG. *Partner Violence during Pregnancy Psychosocial Factors and Child Outcomes in Nicaragua*. León, Nicaragua: Nicaraguan National Autonomous University, 2005. ISBN 91-7305-916-1.

UN Women. *Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Country*. [online]. New York: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women 2011 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://goo.gl/LWKjtQ>

URBAN, L. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024735627.

ZEMAN, K. *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Národohospodářská fakulta, Katedra hospodářské a sociální politiky, 2013.

15. Přílohy

Příloha I: Okruhy otázek semi-strukturovaného rozhovoru

Příloha II: Fotografie z navštívených institucí a organizací

Příloha III: Kontaktní údaje navštívených institucí a organizací

Příloha I: Okruhy otázek semi-strukturovaného rozhovoru

Otázky obecné pro státní instituci i neziskové organizace:

1. Nikaragujská společnost a postavení žen v ní (jak jsou zde ženy vnímány, ctěny, respektovány, jejich práva)?
2. Co přesně si máme představit pod pojmem zneužívání žen (co je to zneužívání, co se zde pokládá za zneužívání)?
3. Jak je tento problém rozšířený / rozsáhlý (ve smyslu, zda se to týká pouze žen na vesnici, všude, v rodinách, chudých žen atd.)?
4. Jak je tento problém vnímán společností (je vůbec vnímán jako problém, existují rozdíly v názoru na tento problém, např. muži vs. ženy, chudí vs. bohatí)?
5. Jak je tento problém řešen státem (zajímá stát tato problematika, dělá s tím něco, jak jsou upraveny zákony, ve smyslu ochrany žen – postihy násilníků, možnost žen se bránit)?
6. Působení neziskových organizací v tomto problému (proč vznikají, co obecně řeší, s čím pomáhají, role církví)?
7. Co je příčinou toho, že jsou ženy zneužívány (chudoba, nízké vzdělání, výchova atd.)?

Otázky pro neziskové organizace:

- a) Co konkrétně tato organizace řeší, v čem pomáhají?
- b) Jaké jsou jejich aktivity, činnosti (propagace, osvěta atd.)?
- c) Jaké jsou nejčastější problémy, se kterými se ženy na ně ženy obracejí?
- d) Podpora této organizace ze strany státu, spolupráce?
- e) V čem jim naopak stát brání, co je jim zakázáno, omezení působnosti?
- f) Spolupráce organizace s jinými neziskovými organizacemi (zda jsou nějak propojeny s jinými neziskovými organizacemi, místními i mezinárodními)?
- g) Co díky svým aktivitám dokázali (pouze fyzicky pomáhají nebo se jim podařilo změnit názor společnosti, změna zákonů, větší ochrana žen)?
- h) Co mají v plánu do budoucna?
- i) Tabuizovaná témata?

Příloha II: Fotografie z navštívených institucí a organizací

Obr. 4 Jinotepe , Comisaria de la Mujer y la Niñez: plakáty upozorňují na problematiku násilí

Zdroj: archiv autora

Obr. 5 Casa de la Mujer v San Marcos

Zdroj: archiv autora

Obr. 6 Casa de la Mujer v San Marcos

Zdroj: archiv autora

Obr. 7 Comisaria de la Mujer y la Niñez v Jinotepe

Zdroj: archiv autora

Příloha III: Kontaktní údaje navštívených institucí a organizací

Jinotepe – Comisaria de la Mujer y la Niñez

adresa: De Agrimersa 75 varas al sur

tel.: 2532-3968

email: comisaria.carazo@policia.gob.ni

Diriamba – Comisaria de la Mujer y la Niñez

tel.: 8655438, 88647808

tel.: 84223414, 88804900

Jinotepe – Ministerio Público

adresa: Delgallo mas gallo, 1 cuadra al norte

el.: 2532-1341

San Marcos – Casa de la Mujer

adresa: costado norte del parque central

tel.: 2535-2329

tel.:84425036

tel.: 85052999

Diriamba – Casa de la Mujer

adresa: Procoisa ½ cuadraabajo